

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

VEAIC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

Exploratoare în Antarctica

Foto : I. Denisenko (A.P.N.)

DIN SUMAR:

- **Sintem egali în fața medicamentelor?** ● **Cursa spre titlul mondial al șahului** ● **Poluarea atmosferei și răcirea vremii**
- **Reuniune internațională despre viața extraterestră**
- **Astenia - un termen ambiguu** ● **Pagina de umor**

Răspindirea cunoștințelor medicale face ca în toată lumea să se constate o tentație a omului modern de a-și prescrie singur rețete de medicamente sau, invocând experiența personală, de a-și sfătui semenii, „spre binele lor”, să folosească un remediu sau altul. Dar dacă cei care procedează așa ar cunoaște „soarta” medicamentelor în organism, ar fi cuprinși

de panică chiar și la gândul de a-și administra singuri o simplă pastilă de aspirină!

Oricum, pentru practicieni, înfinit mai bine avertizați de multiplele complicații care pot decurge din prescrierea unei rețete, situația este de-a dreptul neliniștitoare: nu mai puțin de 1278 de medicamente au fost recent recenzate ca fiind susceptibile să provoace în organism reacții anormale.

Documentar

Sîntem egali în fața medicamentelor?

Totuși, să precizăm: accidentele grave, care sînt foarte rare, sînt atribuite în imensa majoritate a cazurilor citorva mari grupe de medicamente. Dar, nu-i mai puțin adevărat că farmaceutica și medicina par să se mai afle încă în zorii unei ere noi: farmacogenetica. Vremea, cînd se considera că un medicament, chimic definit, are o acțiune selectivă asupra unui organ sau țesut, cu efect terapeutic limitat la anumite boli, s-a dus. Această noțiune simplistă a fost înlocuită cu aceea, înfinit mai complexă, a metabolismului și chiar a biotransformării. A devenit necesar, explică specialiștii, să se cerceteze modul cum medicamentul se repartizează în organism în funcție de calea de introducere aleasă, de rapiditatea cu care ajunge în fiecare compartiment, cum este stocat în anumite puncte și eliminat în altele, în funcție de timp și doză administrată. Mai ales studiul evoluției procentajului sanguin, a concentrației în lichidul cefalo-rahidian, a eliminării din organism trebuie făcută în cele mai mici detalii.

● Nici un animal nu poate fi comparat cu altul

Molecula chimică activă introdusă în organism suferă transformări, îndeosebi sub influența nenumăratelor enzime care guvernează întreaga biochimie internă. Molecula chimică poate să se combine, mai mult sau mai puțin tranzitoriu, cu molecule tisulare, mai ales proteine; dar ea mai poate suferi și sciziuni, iar fragmentele care derivă pot ele înseși să se transforme sau să se combine cu molecule biologice. Iată, deci, un întreg arsenal de compuși metabolici care pot apărea în anumite cazuri, fiecare dintre ei riscînd să aibă efecte farmacologice notabile. Problema nu constă deci în a ști numai care sînt efectele secundare ale medicamentelor în sine, întrucît ea privește toți derivații lor metabolici.

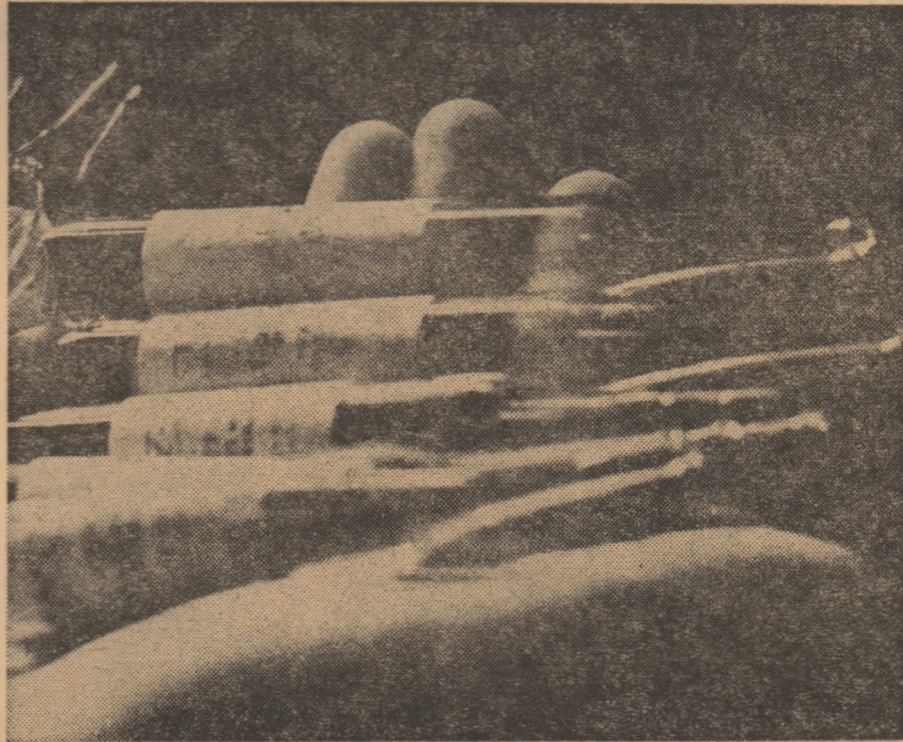
Dar să insistăm asupra unui punct esențial. Transformările metabolice pe care le suferă medicamentele sînt rezultatul reacțiilor enzimatice. Și, se știe, precizează specialiștii, prezența fiecărei enzime este dependentă de cel puțin o genă. De unde rezultă că mutația unei singure gene poate duce la o alterare sau la absența enzimei, antrenînd astfel o reacție farmacologică anormală. În medicină, acest fenomen a căpătat numele de idiosincrasie. Existența lui e cunoscută de multă vreme, dar abia acum s-a stabilit natura lui ereditară.

Nicicînd o viețuitoare nu va putea fi absolut comparabilă cu alta — afirmă oamenii de știință. Să luăm, de pildă, cazul iepurelui. Acesta consumă, fără consecințe, frunzele beladonei, plantă otrăvitoare pentru om deoarece conține atropină. Grație unei enzime, atropin-esteraza, prezentă în ficat și în singe, organismul iepurelui degradează câteva miligrame din acest alcaloid. Dar există și rase de iepuri care n-au această enzimă, și pentru care beladona este deci extrem de toxică. O simplă picătură de atropină administrată în ochii acestor iepuri provoacă o dilatare a pupilei care persistă trei zile.

Și la om, în doze infime, atropina provoacă o dilatare momentană a pupilei, care permite examinarea fundului de ochi. Dar copiii cu trăsături mongoloide, purtători a trei cromozomi 21 în loc de doi și deci de multiple gene suplimentare, sînt atît de sensibili la acest alcaloid, încît ei nu pot fi consultați pe această cale. De altfel, în doze mai mici de un miligram, atropinei i se atribuie unele indicații terapeutice pentru că acționează asupra sistemului nervos parasimpatic, paralizîndu-i acțiunea. În consecință, ea favorizează acțiunea — antagonistă — a sistemului nervos simpatic.

Dar să revenim la iepuri. În crucișări între specii sensibile și specii rezisten-

te au avut drept rezultat apariția la descendenți a unor grade de rezistență variabile, încît s-a dedus că există două gene: A și a. Prima, A, „dă naștere” enzimei, în timp ce cea de a doua nu. De altfel, s-a putut constata că gena răspunzătoare de producerea atropin-esterazei este legată de aceea care determină culoarea neagră a părului; cu alte cuvinte, aceste două caractere

În fața medicamentelor, nici o viețuitoare nu seamănă cu alta

sînt transmise întotdeauna solidar. În ce privește omul, se pare că anumite fenomene de separație socială au favorizat transmisia genelor, determinînd prezența enzimei sau, dimpotrivă, absența, dar nici soluțiile intermediare nu sînt excluse.

● Tuberculoză și empirism?

Astăzi, se știe, tuberculoza este în regres, iar terapeutică ei, în progres. Cu toate acestea, tratamentul ei mai face încă să curgă multă cerneală în presa medicală. Cum rămîne necesară acțiunea conjugată a două sau trei antibiotice, izoniazida, un corp chimic mai vechi dar înzestrat cu o mare forță de acțiune împotriva bacilului Koch are un cuvînt greu de spus. Isoniazida este extrem de solubilă și se răspîndește în întreg organismul în numai cîteva minute. Ea este însă „inactivată” sau degradată de ficat cu o rapiditate care este în funcție de subiect. În felul acesta pot fi distinși „inactivatori rapizi”, la care semieliminarea acestui antibiotic durează 45—80 minute și „inactivatori lenți” care acționează în 140—200 minute. Inactivatorii lenți, care sînt „inhibiți” multă vreme de acest medicament, beneficiază pe plan terapeutic mai mult decît ceilalți deoarece bacilul tuberculozei, foarte rezistent, trebuie „asediat” constant spre a fi adus în situația de a nu se mai putea reproduce.

Organismul acestor inactivatori lenți suferă, însă, de o supradozare toxică, generatoare de crampe, slăbiciune și dureri musculare, ca și de excitație cerebrală. Acum, toate aceste simptome sînt combătute cu vitamina B₆, un fel de antiizoniazidă. Procedeu este însă irațional, deoarece chiar o jumătate din doza administrată obișnuit ar avea aceleași rezultate la inactivatorii lenți, fără a mai pune la socoteală inconvenientele dozei „Standard” care este calculată pentru inactivatorii rapizi. Încît fiecare bolnav trebuie să fie clasat, în ce privește izoniazida, după caracterul său „lent” sau „rapid” prin dozarea în urină a cantității de izoniazidă degra-

dată în cursul unei anumite perioade de timp.

Hindușii, care au în majoritatea lor un regim alimentar global insuficient și dezechilibrat întrucît e vegetarian, suferă de o carență de vitamina B₆. Încît nu e de mirare că ei prezintă și cel mai mare procentaj de inactivatori lenți: 58%. Dimpotrivă, eschimoșii, aproape toți inactivatori rapizi, se hră-

menul urmînd să facă în curînd parte din analizele de rutină practicate înaintea anesteziei.

Și acum cîteva cuvinte despre cel mai banal dintre medicamente: aspirina. Ea poate ucide un om din 100 000 sau 200 000. În astfel de cazuri extraordinare ea provoacă o importantă hemoragie a mucoasei stomacului care, deseori, poate fi confundată cu un ulcer perforat. La fel de dramatice, dar din fericire și ele rare, sînt anumite carențe congenitale în anticorpi. Indivizii respectivi sînt sensibili la infecții în general sau măcar la unele din ele: gripă, guturai... Un copil foarte mic, de pildă, își poate pierde anticorpii materni în cursul unor infecții aparente sau nu, după care se molipsește de toate maladiile devenind atît de fragil, încît chiar un vaccin foarte atenuat îi poate cauza moartea, iar vaccinurile complet inactivate nu-l imunizează. Într-un asemenea caz e vorba de o absență totală a sistemului care formează gammaglobulinele, purtătoare de anticorpi. Astfel de copii sînt protejați prin administrarea de antibiotice, iar deficitul congenital e compensat prin injecții bilunare.

Interesant este și exemplul oferit de maladiile globulelor roșii. Deficitul în glucoză-6-fosfat-deshidrogenază poate fi mai mult sau mai puțin complet. În formele sale minore se poate observa că administrarea de antipaludice de sinteză provoacă — mai ales la negri nord americani și la sarzi — o distrugere brutală de globule roșii, dar fenomenul nu survine decît la 3—4 zile după ce medicamentul a început să fie luat. Apoi anemia începe să dispară, indiferent dacă medicația continuă sau nu. Dacă tratamentul este însă reînceput după o pauză de cincisprezece zile sau trei săptămîni, tulburările se repetă în mod identic. Ce se întîmplă? Deficitul în G.6.F.D. fragilizează hematii „vîrstnice”. Or, administrarea de antipaludice antrenează întotdeauna o ușoară distrugere de globule roșii, care trece neobservată. Dar la subiectul deficient ea este mult mai importantă, traducîndu-se prin anemie. Organismul compensează pierderea fabricînd hematii „tinere”, globule roșii care le înlocuiesc pe cele distruse prematur. Dar aceleași cauze produc aceleași efecte, deci aceeași anemie, dacă subiectul refuză tratamentul.

Sînt numai cîteva exemple care dovedesc că nu sîntem egali în fața medicamentelor. Sîntem cînd favorizați de patrimoniul genetic, cînd defavorizați, unele accidente pot fi previzibile după apartenența la o rasă sau alta, în timp ce altele sînt revelate, în actualul stadiu al cunoștințelor, numai de haza. Unele examene de laborator pot evita încă de pe acum riscurile, dar într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat poate că fiecare nou născut va fi supus la testele necesare în vederea controlării integrității sistemelor sale enzimatice.

documenta.

documentar docum
entat documentar du
documentar document
umentar documentar docu
r documentar documentar
umentar documentar docu
er documentar documentar
umentar documentar docu

Actualitatea
 calitatea actualit
 rea actualitatea act
 actualitatea actualitatea
 itatea actualitatea actual
 actualitatea actualitatea
 alitatea actualitatea actualit
 actualitatea actualitatea
 alitatea actualitatea actualit

LA ORDINEA ZILEI

Unu la sută egal cu 500 000 de autoturisme

Mulți oameni se întreabă, poate, ce însemnătate are, la urma-urmei, un coeficient de 1 la sută din avuția națională a unei țări. Sau ce înseamnă, de pildă, o creștere cu unu la sută a productivității muncii... Specialistul sovietic R. Panșin a izbutit să afle care este valoarea unui procent în economia țării sale.

În cursul primelor opt cincinale sovietice — arată el — valoarea absolută a unui procent a crescut de 80 de ori. În actualul cincinal, al nouălea, creșterea productivității muncii în industrie cu numai unu la sută ar putea fi concretizată în peste 300 de întreprinderi constructoare de mașini sau peste un milion de apartamente. Dar cum se reflectă sporirea productivității muncii cu unu la sută în primul an al actualului cincinal în diverse ramuri ale economiei U.R.S.S.? În siderurgie, de pildă, ea ar fi egală cu producerea suplimentară a unei cantități de metal suficiente spre a construi 20 000 de vagoane de călători, 100 000 de combine de recoltat cereale sau 500 000 de autoturisme.

Unu la sută din cantitatea de cărbune extras astăzi peste plan, adică tot atât cât se extrăgea în tot anul 1932, ar da mai bine de 11 miliarde kWh energie electrică. Iar cu unu la sută din totalul producției de electricitate pot fi topite 30 milioane de tone de oțel sau satisfăcute nevoile comunale și sociale ale unui oraș cu o populație de 100 000 de oameni timp de... mai bine de 200 de ani.

În ultimul an al cincinalului în curs creșterea productivității muncii cu unu la sută ar avea o pondere și mai mare. Ea s-ar concretiza, de pildă, în 900 000 de tone de îngrășăminte minerale, ceea ce ar duce la sporirea recoltei de cereale cu peste două milioane de tone. Iar în întreprinderile de bunuri de larg consum ar corespunde unei producții de 8 milioane de perechi de încălțăminte sau 18 milioane de articole de tricotați, sau 110 milioane de metri pătrați de țesături, sau 140 milioane de kilograme de zahăr. Iar în ansamblu pe economia națională sovietică sporirea nivelului productivității muncii cu unu la sută ar fi egală cu creșterea venitului național cu 3 miliarde de ruble într-un singur an.

Teritoriul Uniunii Sovietice, este, se știe, un vast șantier. Nicăieri în lume nu se construiește într-un asemenea ritm. Economii rezultate din utilizarea mai rațională în acest domeniu a unui procent din investițiile capitale se concretizează în aproape 900 milioane de ruble. Cu această sumă se pot construi suplimentar peste 300 de fabrici mari de încălțăminte sau 3000 de grădini medii de cultură generală. Iar scăderea cu unu la sută a pierderilor la unele materiale de construcție, cum este bitumul, de pildă, ar însemna realizarea unei economii de peste 100 de mil de ruble anual. După cum unu la sută din geamurile economisite prin scăderea corespunzătoare a pierderilor la acest capitol ar fi suficient spre a acoperi nevoile constructorilor a 200 de case cu patru etaje.

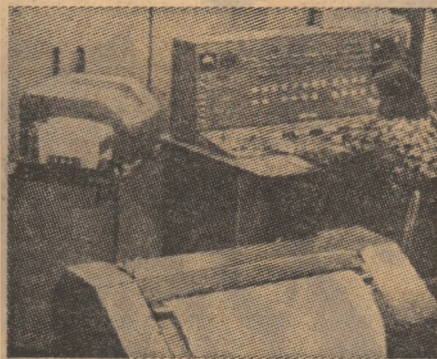
PLANIFICARE

În căutarea variantei optime

Specialiștii sovietici în planificare obișnuiesc să afirme: dacă ne comunicăm exact necesitățile, vă putem oferi un plan eșalonat științific. De aceea, principalul obiectiv al planificatorilor „Gosplanului” este studierea necesităților economiei naționale în cele mai diverse produse, punerea la punct a normelor care definesc fluctuațiile acestor necesități și pronosticarea nivelului cererilor la scara întregii țări.

Foarte importantă în alcătuirea planurilor pe termen lung este însă și definirea repartiției geografice a întreprinderilor. Această operațiune este efectuată de Centrul principal de calcul al „Gosplanului” cu destulă ușurință. În felul acesta a fost determinată, de pildă, cea mai avantajoasă schemă de repartiție teritorială a uzinelor de peneuri, îngrășăminte minerale și fibre artificiale. De asemenea a fost stabilită pentru o lungă perioadă varianta optimă a construcției liniilor de cale ferată. Realizare remarcabilă, deoarece punerea în valoare a unor mari regiuni implică un trafic considerabil în direcții determinate: transport de utilaje, combustibili, materiale de construcție, diverse articole de consum, produse alimentare etc.

În același timp la Centrul de calcul au mai fost studiate traficurile a 46 tipuri de mărfuri, reprezentând 85 la sută din traficul global. Datele au fost comunicate Ministerului transporturilor, indicându-se sectoarele către care trebuie să-și îndrepte în primul rând atenția și definindu-se cu maximum de

La Centrul de calcul al Oficiului central de statistică din U.R.S.S.

precizie mijloacele și materialele necesare. Impartițiile ordinatoarele au dovedit că realizarea acestui program implică mult mai puține probleme decât socoteau specialiștii care au lucrat nemecanizat.

Dar acestea sînt numai cîteva din activitățile desfășurate de Centru. Actualmente Centrul de calcul, în cooperare cu numeroase institute de cercetări, se ocupă de punerea la punct a unui sistem de calcule economice și mai vast, mai complex. Conform unei noi scheme, ordinatoarele nu vor rezolva numai probleme analitice, ci vor asigura și interconexiunea lor în cadrul unui plan general, la scara întregului teritoriu. Modelul intersectorial dinamic de plan optimă se și află realizat sub forma de schemă desenată, urmînd ca ea să fie tradusă în limbaj matematic și apoi încredințată mașinilor.

Mini-televizorul „Politehnic” construit la Lvov cîntărește 5,2 kg și funcționează cuplat la rețeaua electrică și cu baterie

Foto: B. Kriștulin (APN)

Dar matematicile moderne nu permit chiar rezolvarea tuturor problemelor de planificare, deoarece există a mare număr de probleme sociale și economice care nu pot fi exprimate prin formule. Este îndoielnic că ordinatoarele, chiar cele mai perfecționate, ar putea oferi, prin ele înseși, omenirii un plan ideal de dezvoltare pentru următorii zece ani, de pildă. Planurile sînt întocmite de oameni pentru oameni, care stabilesc programele mașinilor și nu invers. Încît, în cadrul noii scheme, un aport important va fi adus și de specialiștii în planificare.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Trenul pe pernă magnetică

Pînă nu demult perna cu aer era socotită unica succesoare a roții. Probele trecute cu succes de expresul francez pe pernă cu aer — prevăzută pentru 80 de călători — au arătat că modernul sistem e aproape gata pentru utilizarea în practică. În momentul de față se ventilează însă și o altă variantă de tren „zburător”, anume cu pernă magnetică. Încă în 1969 a fost construit, de altfel, un model miniatural de tren pe șine electromagnetice acționat de un motor cu inducție. Dar în cursul acestui an s-a făcut o demonstrație de probă cu primul tren cu pernă magnetică.

Ce avantaje are totuși calea ferată magnetică? De ce se pronunță în favoarea acestei soluții tot mai mulți specialiști?

Mijloacele de transport terestru — automobilul și trenul — se sprijină, după cum se știe, pe roți. La vitezele din ce în ce mai mari pe care le reclamă imperatiile vieții moderne, acest sistem devine nerentabil atît sub raport economic, cît și sub raport tehnic. Mai avantajoase s-au dovedit de aceea în ultima vreme vehiculele pe pernă cu aer și, foarte recent, cele pe pernă magnetică.

Din anumite puncte de vedere, perna magnetică este superioară pernei cu aer. Pentru specialiștii aceste „puncte de vedere” înseamnă: micul consum de energie și confortul sportiv. Trenul experimental amintit mai sus are o greutate de 5,5 tone, o lungime de șapte metri și o lățime de 2,5 metri. Sistemul de magneți este montat în partea inferioară. Șinele de aluminiu pe care circulă sînt foarte bine fixate de pămînt. Trenul este înzestrat cu o instalație magnetică de reglare a distanței dintre magneții trenului și șine. Dar să vedem pe scurt cum „funcționează” acest modern sistem numit tren magnetic.

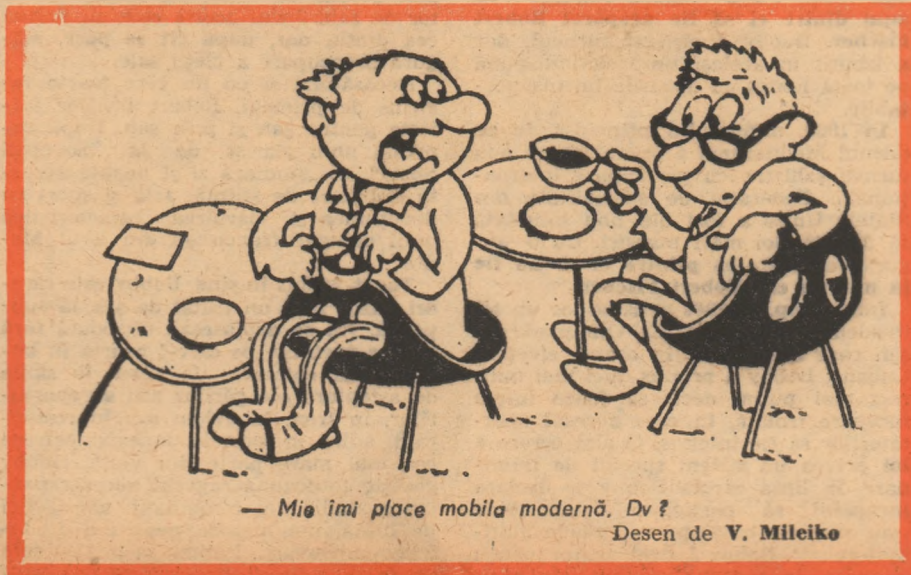
Atunci cînd staționează, trenul se sprijină pe șine cu patru șasiuri puternice. Pornirea se face printr-o simplă învîrtire a cheii de contact. Trenul începe să se înalțe deasupra pămîntului. Pentru oprirea lui sau schimbarea direcției de deplasare se utilizează o unică pirghie. Cînd trebuie oprit, trenul frînează brusc și se lasă pe șine. Energia de frînare este transferată asupra șinii de aluminiu sub formă de căldură. Mulțumită sistemului electromagnetic portant al trenului, acesta alunecă lin pe șine, iar călătorii nu simt nici cea mai mică trepidație sau zguduire la trecerea peste joante. Cînd trenul se află în poziția suspendat deasupra pămîntului el poate fi mișcat din loc cu numai două degete.

Probele trecute cu succes de trenul pe pernă magnetică i-au pus astfel pe ingineri în situația de a alege între perna cu aer și cea magnetică. Spre a putea opta pentru unul din aceste sisteme ei urmează să le compare în funcțiune. Deși încă în toamna aceasta se va realiza un sistem numit bivalent, adică un vehicul combinat care să poată circula atît pe pernă cu aer cît și pe pernă magnetică.

Care sînt criteriile de stabilire a oportunității unui sistem de transport în comparație cu altul. Primul element de care se ține acum seama este zgomotul pe care îl produc cele două variante de tren. Apoi, ele trebuie să corespundă unor anume exigențe privind securitatea circulației. În sfîrșit, o ultimă chestiune, dar nu de cea mai mică însemnătate, preț de cost al sistemului. Ceea ce presupune calcularea cu precizie a consumului maxim de energie în general, ca și creșterea sau micșorarea lui la schimbarea vitezelor sau în cursul staționării.

Viitorul, care în acest caz se crede că nu va fi mai depărtat decît anul 1973, va hotărî care din cele două „perne” vor pune stăpînire pe căile ferate cu aer sau magnetică.

Oricum, un lucru este totuși cert de pe acum, anume că trenul de mare viteză al viitorului va fi un tren fără roți.

— Mie îmi place mobila modernă. Dv?

Desen de V. Mileiko

CURSA SPRE TITLUL MONDIAL AL ŞAHULUI

O semifinală cu suspens

Era într-o seară de iulie din vara trecută. Unul dintre cele patru telefoane din secția de sport a cotidianului „Izvestia” zbirniia strident. Redactorul care se afla în apropiere ridică receptorul și, fără să spună obișnuitul „Alo!”, fără să aștepte ca interlocutorul de la celălalt capăt al firului să rostească măcar un cuvânt, se mulțumea să enunțe două cifre:

— 6—0!

Apoi pune receptorul în furcă, cu un aer obosit.

Și ori de câte ori se auzea soneria vreunui dintre aparate (de multe ori sunau toate patru o dată) răspunsul era la fel de sec și stereotip: 6—0! Căci redactorii aflați acolo știau că pe cei care chemau atât de insistent îi interesa atunci un singur lucru: rezultatul meciului de șah dintre americanul Bobby Fischer și danezul Bent Larsen, una dintre importante etape ale maratonului destinat să desemneze pe adversarul lui Boris Spasski în întâlnirea pentru campionatul mondial.

Băiețușul a crescut

Amatorii de șah din Uniunea Sovietică știau, încă de atunci, că Bobby Fischer reprezintă un candidat foarte serios la atât de rivnitul titlu suprem. Cu câteva luni înainte, în mai, el îl învinsese pe Mark Taimanov. Iar după victoria asupra lui Larsen, tânărul american a realizat o performanță extraordinară chiar pentru zeii care domnesc în Olimpul tablei cu pătrate albe și negre: un șir neîntrerupt de 17 victorii.

Dar cercurile șahistice din U.R.S.S. mai știau ceva: în 1970, întâlnindu-se cu Tigran Petrosian, fostul campion mondial, Bobby îl învinsese cu 3—1. Ținând seama că, în meciurile precedente, învingător fusese Petrosian, scorul dintre cei doi titani era acum egal. Ceea ce a făcut cu atât mai fascinant suspensul în care a fost așteptat rezultatul meciului dintre cei doi candidați la cinstea de a-l înfrunța pe Boris Spasski în finala campionatului mondial. După cum se știe, această semifinală, compusă din 12 partide, a început să se desfășoare de la 1 octombrie la Buenos Aires și s-a încheiat la 26 octombrie cu scorul de 6½ la 2½ în favoarea lui Fischer.

Definindu-l pe Bobby, ziarul „Komsomolskaia Pravda” nota, într-un număr recent: „Odinioară un băiețuș care plîngea după fiecare partidă pierdută, Fischer a devenit astăzi un autentic luptător”.

Aprecierea este mai mult decât corectă, atât în ce privește trecutul, cât și prezentul. Născut în 1943, Robert J. Fischer, căruia lumea se încăpățânează și acum să-i aplice diminutivul Bobby, a început să joace șah de la o vîrstă foarte fragedă. La 14 ani, plîpînd și palid ca majoritatea adolescenților și tot ca ei într-o ținută vestimentară din țele mai modeste — bluză de sport și pantaloni de doc — a reputat un succes care i-a uluit pe toți experții, devenind campion al Statelor Unite.

Performanța avea să fie repetată de alte șapte ori în anii următori. O dată cu trecerea anilor, măiestria lui Bobby urca pe trepte tot mai înalte, iar celebritatea lui internațională urma și ea un curs la fel de ascendent. Dar, paralel cu această evoluție pozitivă avea loc și o altă, de natură mai puțin fericită.

Capricii de primadonă

Nu e vorba numai de cele remarcate de „Komsomolskaia Pravda”, deși, într-adevăr, în clipa cînd trebuia să se recunoască învins într-o partidă, Fischer izbucnea într-un plîns în hohote,

fără a se sinchisi de impresia pe care o producea asupra celor din jurul său. O asemenea reacție, însă, putea fi pusă pe seama fie a tinereții sale, fie a unei sensibilități ieșite din comun.

Lucrurile nu se pot limita totuși la atât. Pe măsură ce creștea prestigiul său în arena mondială a șahului, se înmulțeau și toanele lui Bobby. Izbucnirile lui temperamentale i-au atras chiar curînd supranumele de „primadonă a eșichierului” — poreclă care nu avea nimic măgulitor într-însa, ne-referindu-se la calitățile vocale, ci la binecunoscutele capricii ale interpretelor „Traviatei”.

Cîteva episoade au rămas pe drept cuvînt celebre. Astfel, în 1967, principatul de Monaco a organizat un turneu

fost perioada în care, după propriile lui afirmații, își pregătea „răzbunarea”.

Iar cînd a reintrat în circuitul competițiilor lumea a fost nevoită să constate că amenințările sale nu erau chiar o simplă fanfaronadă. Întîlnindu-se cu Tigran Petrosian, el a repetat strălucita victorie despre care am mai pomenit, cu scorul de 3—1.

...Și seriozitate de mare maestru

Intr-adevăr, nimic nu ar fi mai greșit decît a limita personalitatea lui Robert Fischer la o colecție pitorească sau spectaculoasă de toane și năzbitii.

Bobby Fischer: A li sau a nu li campion...

internațional de șah solicitînd participarea a doi mari maestri internaționali americani. Cu o singură condiție: **ca unul dintre ei să fie neapărat Robert Fischer**. Bobby a cîștigat turneul, dar a izbutit în același timp să indispuină pe toată lumea cu nazurile lui insuportabile.

În 1969, minusculul principat de pe țărmul Mediteranei a organizat un nou turneu șahistic, cu participare internațională. Federația de specialitate din Statele Unite a fost din nou solicitată să trimită doi mari maestri. Cu o singură condiție: **ca printre ei să nu fie în nici un caz Robert Fischer**.

Între timp, în 1968 avusese loc un alt incident dezagreabil. La Olimpiada de șah care a avut loc în orașul elvețian Lugano, Bobby a pretins, nici mai mult nici mai puțin, decât să joace într-o încăpere izolată, în care accesul spectatorilor să fie interzis. O altă cerere a lui privea un sistem special de iluminare, în lipsa căruia Bobby se declara incapabil să participe. Oficialitățile i-au respins, bineînțeles, ambele „ultimatumuri”. Bobby s-a retras din turneu și, timp de aproape doi ani, s-a abținut de la orice întrecere oficială. A

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj reportaj
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

șează această monomanie, susținînd că un om atât de unilateral nu poate fi un jucător complet.

Dar Bobby nu ținea seama de astfel de critici. „Pentru mine șahul este totul, declara el recent. Șahul îmi ofera bucurii și deseori speranțe și dezamăgiri, șahul mă rănește și tot el mă vindecă, mă scoate din fire și mă calmă, mă silește de puteri și-mi dă forțe noi”.

Șahul cere o imensă rezistență fizică și nervi de oțel, capabili să suporte „curenții de înaltă frecvență” din cursul unui meci sau al unui turneu. Se știe că șahistii de performanță din Uniunea Sovietică urmează un program de antrenament la fel de strict ca acela al atleților și care se întinde pe o durată de multe luni înaintea unei întâlniri importante. Se cunoaște, de asemenea, că ei duc o viață de austeritate comparabilă doar cu cea a astronautilor.

Cercetări recente au dovedit, de altfel, că de înaltă este solicitarea organismului de către jocul de șah. Experimente cu caracter biokinetic, incluzînd printre altele măsurarea tensiunii arteriale, electrocardiografe și electroencefalografe, au dus la concluzia că o partidă de șah provoacă un consum de energie echivalent cu cel al unui meci de box în 15 reprize sau al unui meci de fotbal de mare luptă.

Generalii și armatele lor

Întîlnirea dintre Tigran Petrosian și Bobby Fischer, care s-a desfășurat la Buenos Aires, a prezentat un enorm interes din diverse puncte de vedere. Poate că cel mai de seamă — pentru specialiști, cel puțin — a fost faptul că s-au înfrunțat două stiluri. Petrosian este un as al apărării. După aprecierea lui Larry Evans, mare maestru internațional, fost de trei ori campion al Statelor Unite și actual deținător al titlului „open” în S.U.A., „fiul Armeniei sovietice este probabil cel mai remarcabil jucător defensiv din istoria șahului”.

Bobby, dimpotrivă, este atacantul prin excelență. Fără a fi adeptul nici unei școli, al nici unui sistem, „un veritabil autodidact” (cum l-a definit același Evans), Fischer joacă totdeauna „la cîștig”. Atunci cînd majoritatea celorlalți mari maestri se angajează în partide decisive, el adoptă o strategie „de compromis”, prima lor grijă fiind să nu piardă, astfel încît obiectivul urmărit este de cele mai multe ori obținerea unei remize. Bobby, însă, joacă riscant, pragmatic, și nu se dă înapoi de la nici o complicație pentru a dobîndi victoria.

Întîlnirea titanilor de la Buenos Aires nu trebuie să ne facă să uităm, apoi, realitățile care constituie temelie și cadrul general al întrecerii. După cum scria ziaristul american Daniel Pentworth, „chiar dacă Bobby apare în postura unui Napoleon, el rămîne un general fără armată. Chiar dacă Petrosian va fi învins, el are certitudinea că din considerabila masă care se află în spatele lui se vor găsi mulți care să-și ia revanșa”.

Foarte edificatoare, în această privință, este într-adevăr comparația dintre mișcarea șahistică în U.R.S.S. și Statele Unite. Oficialități americane au considerat că, la ultimul turneu „open”, care a avut loc la Ventura, în statul California, s-a înregistrat o participare record: 400 de înscrieri. Federația de șah din Statele Unite numără 25 000 de membri. Cea din Uniunea Sovietică — 4 000 000. În S.U.A. sînt zece mari maestri, în U.R.S.S. 33 de mari maestri internaționali.

Scorul acest nu putea fi modificat de rezultatul meciului dintre Tigran Petrosian și Robert Fischer.

OASPEȚII NOȘTRI

Trei micro-interviuri

Cu prilejul Festivalului filmului sovietic, a sosit în țară o delegație de cineaști alcătuită din regizorul Vasili Ordinski și actorii Irina Kupcenko și Mihail Nojkin. Am solicitat mesagerilor cinematografului sovietice o scurtă prezentare, prin intermediul a trei întrebări :

1. Cu ce film sînteți prezenți la Festival ?
2. Ce a fost înainte de filmul respectiv ?
3. Ce urmează după el ?

Irina Kupcenko:

1. Sînt prezentă cu filmul „Unchiul Vanea”, ecranizare după celebra piesă a lui Cehov. Este a doua mea întâlnire cu o operă a literaturii clasice și cu regizorul Andrei Mihalkov-Koncealovski. Debutul meu s-a produs tot sub

Irina Kupcenko

bagheta lui Koncealovski, în filmul „Un cuib de nobili”, realizat după romanul omonim al lui Turghenev. Dar eu le-am privit pe amîndouă ca pe opere contemporane, am simțit problematica lor, a noastră, a femeilor de azi — din Uniunea Sovietică, din România, de pretutindeni. Nu mă așteptam să fiu distribuită în rolul Soniei din „Unchiul Vanea”, așa încît bucuria mea a fost dublă. Rolul m-a interesat enorm, cred că multe femei au soarta Soniei și, pregătindu-l, m-am gîndit la ele, la cele pe care le cunosc și nu le cunosc. Dacă rezultatul muncii mele va spune ceva spectatorilor, mă voi simți răsplătită.

2. Înainte de „Unchiul Vanea” a fost foarte puțin : institutul, „Un cuib de nobili”.

3. Sînt actriță la „Vahtangov” și proiectele mele imediate sînt legate de acest teatru.

„arta
la arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
ta arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art

Vasili Ordinski:

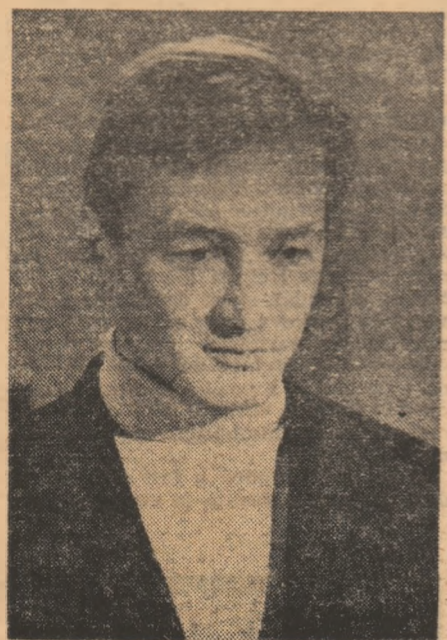
1. Sînt prezent cu „Piața Roșie”, un film istorico-revoluționar despre nașterea Armatei Roșii. Filmul este interpretat de actori cunoscuți : Valentina Maleavina, Viaceslav Șalevici, Stanislav Liubșin. Cu Liubșin colaborez pentru a patra oară. Primul lui film : „S-a născut un om”, a fost și primul meu film. Am mai făcut împreună „Marele premiu” și „Prima dragoste”. Cu aceasta am răspuns mai mult de jumătate și la a doua întrebare. Ar mai fi de amintit filmul documentar „Dacă ți-e dragă casa” și „În pragul casei tale”.

3. Mă așteaptă un adevărat maraton, un film în treisprezece serii pentru televiziune, după romanul „Calvarul” de Alexei Tolstoi. Este o întreprindere foarte dificilă, în care problema principală sînt actorii. Căci pe lângă cele patru roluri principale, mai există o sumedenie, importante nu numai ca întindere, ci și ca pondere. Dar am de gînd să procedez astfel: am să mă adresez tuturor actorilor cu care am lucrat, invitîndu-i să-și aleagă fiecare rolul care i se pare potrivit. Scenariul, scris de mine în colaborare cu Oleg Stukalov, fiul lui Pogodin, este aproape gata. Așa încît în curînd vom începe „Surorile”.

Mihail Nojkin:

1. Eu reprezint marea armată a cineaștilor sovietici care nu sînt prezenți la acest Festival. Îmi pare rău că în „Eliberarea” joc în seria a patra, „Bătălia pentru Berlin”, și nu în a treia, „Direcția loviturii principale”, care va încheia Festivalul de la București.

2. Pentru această întrebare am să iau, totuși, ca reper „Eliberarea”. Am lucrat cu plăcere la acest film, m-am integrat perfect în disciplina, în atmosfera de front din timpul filmărilor. Mi s-au scos pînă și niște schije din mină ! Este un film de anvergură, de mare respirație, extrem de util, cred eu, pentru tineret, tineret care n-a trăit războiul, n-a cunoscut ororile lui. Trebuie să știm să prețuim prezentul, să prețuim ceea ce am căpătat cu prețul atîtor jertfe. Au mai fost, apoi, „Greșeala rezidentului”, un interesant film bazat pe întâmplări și personaje reale și „În fiecare seară la ora 11”, în care am întîlnit problemele mele, ale epocii mele, ale vîrstei mele

Mihail Nojkin

de 30 de ani. O vîrstă de răseruce, o vîrstă a răspunsurilor, dacă îi pot spune așa, cînd la fiecare întrebare există mai multe răspunsuri și totul e să știi să-ți alegi pe cel bun.

3. Profesia mea de bază este literatura (a treia în ordine cronologică). Este cea mai interesantă ocupație din lume. Am optat pentru ea definitiv în 1967, dar tocmai atunci mi s-a propus să joc în tr-un film. Scriu versuri, proză, cîntece, (am fost de altfel și șansonetist), scenarii. Am acum în pregătire un scenariu, poate am să interpretez și un rol în viitorul film. Oricum, planurile mele cinematografice depind de cele literare.

Iulia Scutaru

— A fost cîndva boxer
Desen de V. Tamaev

TEATRU

„Cei din urmă”
sînt cei dintii

Teatrul de Artă din Moscova și-a început noua stagiune cu piesa „Cei din urmă” de Maxim Gorki.

Spectacolul, realizat sub noua direcție artistică a lui Oleg Efremov, a fost un experiment oarecum riscant. Efremov a încercînd piesa unor regizori debutanți, V. Saliuk și I. Vasiliev, iar aceștia, la rîndul lor, au apelat la actorii din generația tinărară și mijlocie a teatrului nu prea răsfațați de roluri și ale căror nume nu sînt chiar pe toate buzele. Rezultatul a dovedit încă o dată că cine riscă cîștigă. Micul colectiv evasi anonim a făcut un spectacol de succes, cu o idee limpede, cu textul și personajele eliberate de sub straturile interpretărilor scenice care s-au sedimentat în timp. Viața familiei Kolomișev apare astfel într-o lumină nouă.

Împărțirea spațiului scenic a fost subordonată acestei intenții. Toate evenimentele importante se petrec într-un fel de antreu-coridor al casei Kolomișevilor.

Alegerea acestui loc pentru desfășurarea acțiunii nu este intimplătoare : antreul este un loc de trecere unde se întîlnesc și se dezvăluie oamenii care dispar apoi dincolo, după perdea, spre a-și duce la capăt afacerile bănești, un cadru al vieții de toate zilele ; și tocmai de aceea, cele mai importante cuvinte sînt rostite acolo, lingă vechiul bufet de familie.

Nu mai momentele deosebite (în spectacol sînt două : o masă de petrecere și una de inmormîntare) sînt găzduite în altă încăpere — o sufragerie mare, dichisită cu toate cele de trebuință.

În acest cadru se consumă viața celor trei generații ale familiei Kolomișev, din care realizatorii spectacolului fac un mesaj al răspunderii fiecăruia pentru faptele lui.

CINEMA

Moda
vedetelor cîrunte

Vechiul cinematograful renaște. Operația de reanimare e foarte intensă în America. Sălile coșcovite ale cartierelor sărace, cu draperiile lor prăfuite și scările acoperite cu covorașe roase, și-au deschis larg ușile în fața capodoperelor trecutului. Parafrazîndu-l pe Chaplin, se poate spune că goana după filmele vechi se întrecește, în timp ce săliile în care rulează producții hollywoodiene recente sînt tot mai goale. Publicul american se îngheșuie tot mai mult în fața ecranelor de pe care îl zîmbesc Stan și Bran, Harold Lloyd, Humphrey Bogart, Gloria Swanson.

Acest interes crescînd pentru vechiul cinematograful, în special din anii 30-40, este un fenomen care poate fi observat în tot Occidentul. Dar în Statele Unite el este mai evident ca oriunde. Filmele vechi au invadat astfel nu numai ecranul

mare, ci și pe cel mic. Televiziunea a întocmit programe speciale numai din filme vechi. Cercetători entuziaști scoțesc arhivele publice și particulare, căutînd febril producții din epoca „marelui mut” sau de la începuturile sonorului. Unele companii de televiziune pregătesc un concurs pentru cea mai populară vedetă de cinema din 1971-1972, „versiunea 1930-1940” : spectatorii vor trebui să-și aleagă favorita printre actrițele care au strălucit acum aproape o jumătate de secol.

Oamenii de afaceri n-au stat, bineînțeles, nici ei cu miinile în sîn. La New York se vind acum, cu imens succes, păpuși, de aproape doi metri, reprezentînd personaje celebre, de la Mickey Mouse al lui Walt Disney pînă la Charlie Chaplin. Ete fac parte dintr-o colecție special creată care se numește „sfîrșit de epocă”.

Cu egal succes se vinde și vechea zestre a marilor filme hollywoodiene : schițe de decor, costume, măști, mobilă, precum și obiecte personale ale vedetelor celebre.

Cum se explică această febră, brusca pasiune a americanilor pentru valorile cinematografice ale deceniilor trei și patru? Valul de nostalgie care s-a abătut asupra S.U.A. poate fi, desigur, foarte bine pus în legătură cu insatisfacțiile prezentului. Cînd se acumulează atîtea probleme nerezolvate e parcă mai plăcut și mai ușor să privești spre trecut, decît spre viitor.

Care sînt aceste probleme? Războiul, despre care se tot spune că se va termina, și nu se mai termină. Problema rasială. Situația economică destul de fragilă. Sistemul de învățămînt deficitar. „Problema” tineretului. Nesiguranța zilei de mîine, pentru a nu mai aminti de narcotice, violență, sărăcia crescîndă a populației urbane. În aceste condiții, „americanul liniștit” simțea absolută nevoie de o supapă. Rolul acesta a fost încredințat filmelor vechi, cu vremea lor „veselă și fără griji”. Deși împrejurarea că e socotită veselă și fără griji este tot o chestie de optică actuală.

L. Ratușneak

REFLECTOR

● Pentru prima dată parteneră într-un film, Brigitte Bardot și Claudia Cardinale nu și-au putut începe colaborarea în condiții amicale. Fiind vorba de un western, la insistențele producătorului ele au trebuit să se bată de-adevăratelea „în prim-plan”. Încăierarea a fost atît de adevărată, încît B.B. s-a ales cu buze ruptă și aproape că și-a pierdut cunoștința.

● Sara Montiel vrea să treacă de partea cealaltă a aparatului de filmat. Populara actriță spaniolă și l-a ales ca maestru pe regizorul Juan Antonio Bardem, pe lingă care își va face ucenicia. Bardem, care a dat cinematografului mondial „Strada mare”, „Comicos”, „Moartea unuia ciclist”, turnează în momentul de față filmul „Insula misterioasă” după romanul omonim al lui Jules Verne.

● Pe Tatiana Samoilova o vom revedea într-un film a cărui acțiune se desfășoară pe două planuri : în timpul războiului și astăzi. Va fi un film despre responsabilitatea omului de știință față de descoperirile sale și utilizarea lor, față de soarta păcii.

● În împrejurimile Cordobei, echipa regizorului spaniol Claudio Gulerin filmează „Să spun că te iubesc”. Aceste cuvinte de dragoste sînt adresate Luciei Bosé, protagonista filmului.

● Stefania Sandrelli turnează pentru a patra oară cu Pietro Germi, care a lansat-o în „Divorț italian”. Și de astă dată va fi vorba tot de divorț. Dar acum Stefania Sandrelli nu va fi beneficiara, ci victima unui divorț.

● Mereu tînărul Henry Fonda este eroul filmului politist „Lungul Week-end al Domnului Dumnezeu”. Cu figura lui de om cinstit, el va descurca și în acest caz o afacere tenebroasă.

BIOLOGIE

Poluarea atmosferei și răcirea vremii

Omul, afirmă unii biologi, are o viitoare putere de adaptare. El se poate obișnui cu viața într-un peisaj desfigurată de siluetele greoaie ale întreprinderilor industriale, cu cerul total acoperit de fum, cu ape poluate, cu iarba arsă de funingine. Poate trăi fără cîntul păsărelor, fără aroma florilor, fără îmbietoarea față a naturii. Dar oricît de mare ar fi această putere, ea are totuși anumite limite. Și, chiar dacă afirmația pare paradoxală, această capacitate a omului de a se adapta unor condiții nefavorabile ascunde totuși și o mare primejdie pentru viața unor înși iar în ultimă instanță chiar pentru viitorul omenirii în ansamblu. Căci, acumulat timp de mai multe generații, renunțarea totală la contactul cu natura nu poate să nu zdruncine treptat sănătatea omului modern.

Totuși, nu trebuie să tragem de aici concluzia că urbanizarea este total nocivă. Marea salvare a omului modern este că el are puterea de a-și supune acest proces. În condiții corespunzătoare de planificare, urbanizarea nu va mai mutila mediul înconjurător ci, dimpotrivă, îl va înfrumuseța. Prin urmare, așa cum specialiștii au subliniat în nenumărate rânduri, omul poate și trebuie să lupte pentru a trăi în armonie cu natura.

Prima mare grijă a specialiștilor ho-tărîți să transpună în realitate acest de-

O soluție pentru a evita inconvenientele urbanizării

Considerat este menținerea bilanțului de hidrogen din atmosferă. Măsurători începute încă în 1910 au arătat că în ultimii 50 de ani cantitatea de oxigen din atmosferă n-a variat. Iar din confruntarea acestor date cu cantitatea de combustibil ars timp de mai mulți ani s-a văzut că omenirea nu este deocamdată amenințată de o foamă de oxigen. Încît la ritmul actual de industrializare și chiar la unul de două și trei ori mai mare, în următorul mileniu, nu se va face simțit un dezechilibru al bilanțului de oxigen. Dar aceasta nu înseamnă de fel că omul nu trebuie să se îngrijească încă de pe acum de menținerea învelișului verde al Pămîntului. Dimpotrivă, trebuie mobilizate toate forțele pentru sporirea continuă a bogăției vegetale, care este una din marile forțe în stare să mențină raportul optim dintre conținutul de oxigen și bioxid de carbon din atmosferă.

Observațiile făcute asupra concentrației de bioxid de carbon din atmosferă au început încă la mijlocul secolului trecut. În răstimpul care s-a scurs de atunci ea a sporit numai cu câteva procente. Pronosticurile pentru viitor, mai exact pînă în anul 2000, sînt însă mai sumbre: se prevede o sporire cu 20 la sută a concentrației de bioxid de carbon. Iar această creștere ar putea influența, după părerea unor specialiști, asupra temperaturii Pămîntului.

Intr-adevăr, temperatura medie de pe glob este în momentul de față de plus 14 grade Celsius. Dar o dublare a cantității de bioxid de carbon din atmosferă ar face-o să crească cu două grade. Iar un spor de 3—5 grade ar

provoca o topire a ghețarilor și ar duce, indirect, la creșterea nivelului apelor oceanice.

Pe de altă parte se știe că, după ce a crescut între 1900 și 1945, temperatura Pămîntului a început din nou să scadă, fenomen care continuă și astăzi. În același timp a sporit și conținutul de bioxid de carbon din atmosferă. Drept care specialiștii au început să se întrebe: cum se modifică fotosinteza plantelor avînd în vedere creșterea volumului de bioxid de carbon? Experiințe de laborator au arătat că fotosinteza are o strînsă legătură cu conținutul de bioxid de carbon. Cu alte cuvinte, cu cît plantele „consumă” o cantitate mai mare din acest gaz, cu atît sporește „productivitatea” lor. Dar plantele nu se arată întotdeauna receptive la un surplus de bioxid de carbon. De aceea e aproape imposibil de aflat cota parte a influenței acestui factor asupra climei globale. Specialiștii se văd astfel nevoiți să-și îndrepte atenția spre alți factori, bănuinți și ei de a exercita o mare influență asupra climei ca, de pildă, praful.

Observații asidui au arătat că în ultimii ani a crescut enorm cantitatea de praf din atmosferă. În fiecare an se răspîndesc în atmosferă multe milioane de tone de praf. Cum influențează aceasta clima? Depunîndu-se într-un strat fin pe ghețarii din regiunile muntoase, praful absoarbe radiația solară și gheața începe să se topească. Dar praful din atmosferă mai joacă și un rol de ecran pentru radiația solară, modificînd puterea de reflecție a suprafeței terestre, a ghețarilor, rezervoarelor de apă.

Un rol important îi joacă în această ordine de idei și dimensiunile particulelor de praf. Specialiștii explică, de pildă, răcirea vremii în deceniul al cincilea al secolului nostru prin creșterea bruscă a cantităților de praf fin din atmosferă. Acesta a neutralizat într-un fel creșterea paralelă a cantității de bioxid de carbon.

În sfîrșit, nu trebuie trecută cu vederea nici poluarea termică. Printre cauzele ei cităm activitatea industrială a omului, funcționarea mașinilor, mecanismelor, dispozitivelor etc. După părerea specialiștilor nu este exclus ca acest surplus de căldură să sporească și el temperatura medie a Pămîntului cu toate consecințele care decurg de aici.

De aceea, în ultimul timp se face tot mai des apel la studierea detaliată a unor modificări limită — sau critice — care ar putea surveni în atmosferă. Ele sînt, cum am văzut, mult facilitate de industrializarea continuă, de intensificarea agriculturii, de dezvoltarea transportului și urbanizării. O dată stabilită această interdependență, se speră că vor putea fi găsite și căile de soluționare a problemei poluării atmosferice.

MAGNETISMUL TERESTRU

Este busola atît de sigură?

Cum se comportă „învelișul magnetic”, magnetosfera Pămîntului, sub presiunea „vîntului solar”, puternicul flux de particule expulzat permanent de Soare? Se știe că plasma solară „înconjoară” magnetosfera ca un „velier solitar” plutind pe înănderile infinite ale Cosmosului cu o viteză de circa 300—400 kilometri pe secundă. Încît Pămîntul este mereu supus la acțiunea radiațiilor cosmice. Dar atmosfera protejează viața împotriva celor mai multe din aceste radiații. Mai există însă și un alt obstacol invizibil care le ține calea: magnetosfera care joacă, în condițiile terestre, un rol extrem de important. Geologii și turiștii, piloții de aeronave și cosmonauții, comandanții de nave trans-oceanice sau de pescadoare fuc, deopotrivă, apel la un aparat magnetic simplu, dar în care au mare încredere — busola. Este însă busola chiar atît de sigură?

Atîta timp cît în spațiul interplanetar domnește un calm relativ, acul busolei se orientează constant de-a lungul axei „nord-sud”. Dar atunci cînd „timpul” în Cosmos se schimbă brusc și cu „timpul” magnetic pe Pămînt se întîmplă un lucru ciudat, iar busola refuză să-i mai servească pe cei care au nevoie de ea. În astfel de cazuri se spune că pe Pămînt s-a declanșat o „furtună magnetică”. Care este însă originea acestui fenomen?

Dacă vîntul solar ar sufla cu o viteză constantă și cu o aceeași densitate a particulelor, cîmpul magnetic al Terrei n-ar trebui să cunoască nici „furtuni” și nici alte perturbații mai slabe. Dar specialiștii au stabilit că vîntul solar este departe de a fi stabil, motiv pentru care cercetătorii se ocupă acum minuțios, prin folosirea de diverse procedee, cu studierea atît a comportamen-

O uriașă protuberanță solară, care ar putea cuprinde zeci de globuri terestre

tului cîmpului magnetic terestru, cît și a proprietăților vîntului solar.

Rezultatele observațiilor obținute de specialiștii sovietici Valeria Troițkaia, Konstantin Gringaus și colaboratorii lor cu ajutorul unor aparate foarte complicate instalate la bordul stațiilor interplanetare, precum și prin observații efectuate de pe Pămînt, au permis recent descoperirea unor noi particularități ale acțiunii vîntului solar asupra magnetosferei.

Se știe că o parte din energia vîntului solar se transformă în energie de oscilații electromagnetice ale magnetosferei. Cu alte cuvinte, magnetosfera „pulsează” sub presiunea vîntului solar, cu perioade cuprinse între cîteva secunde și un minut și jumătate, iar proprietățile acestor micropulsații variază în funcție de perioada de oscilație.

Multă vreme s-a crezut însă că fenomenele geofizice amintite sînt mai cu seamă provocate de schimbarea vitezei vîntului solar și se dădea prea puțină atenție rolului densității particulelor. Faptul se explica prin împrejurarea că presiunea „vîntului”, cu alte cuvinte energia lui, depinde mai mult de viteză decît de energia particulelor. Dacă densitatea se dublează, se dublează și energia vîntului. Iar dacă viteza vîntului crește de două ori, energia lui crește de patru ori. Acesta este și motivul pentru care geofizicienii atribuiau schimbările presiunii vîntului, îndeosebi variațiilor de viteză. Dar ei nu luau în considerare faptul că, în apropierea Terrei, viteza vîntului nu mai crește de trei ori (de la 250 la 750 km pe secundă), și că densitatea poate varia de la cîteva fracțiuni de particulă pînă la 100 particule pe centimetrul cub, cu alte cuvinte de peste 100 de ori! De aici și supoziția că schimbările de energie ale vîntului sînt provocate mai ales de schimbările survenite în densitatea lui.

Concluzia teoretică a fost confirmată de experiențele făcute în stațiile teres-

șta știința știința știința știința
știința știința știința știința
șta știința știința știința și
știința știința știința știința
și știința știința știința și
ștința știința știința știin
știința știința știința
știința știința știința
știința

tre și cosmice. În felul acesta s-a stabilit definitiv că perioada micropulsațiilor nu depinde de viteza vîntului solar, ci este aproape în întregime determinată de densitatea particulelor sale. Fenomenul ar putea fi comparat cu o furtună de zăpadă cînd, viteza vîntului rămînînd aceeași, pot fi observate „variații” ale fluxului de fulgi. După cum aproape același lucru se poate spune și despre ploaie: probabilitatea de a fi „muiat pînă la oase” depinde nu de viteza de cădere a picăturilor, ci de densitatea lor.

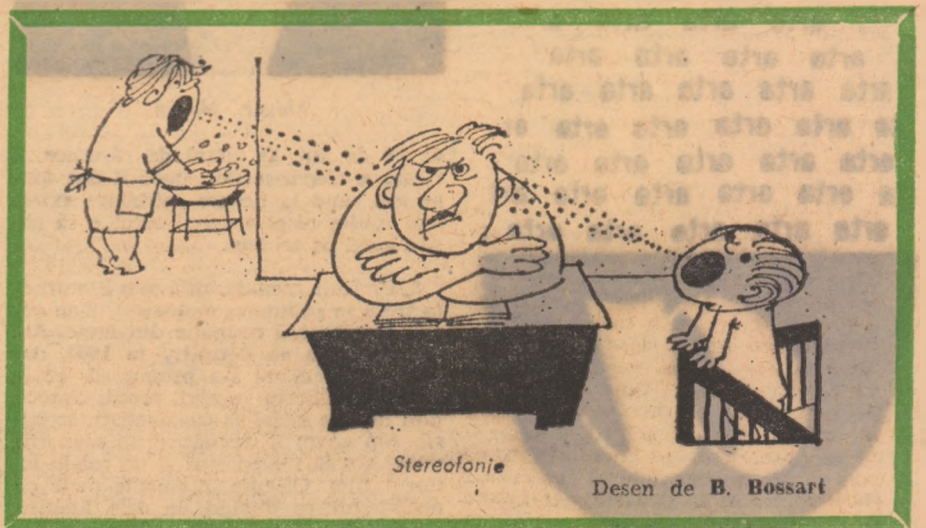
Cercetările specialiștilor sovietici aruncă o nouă lumină asupra caracterului caracter al interacțiunii dintre vîntul solar și cîmpul magnetic al Terrei. Studiarea naturii perturbațiilor magnetice este foarte importantă pentru navigație și, în general, pentru previziunea situației magnetice la suprafața Terrei. După cum pentru geofizicienii apelați asupra acestui studiu este extrem de interesant să lămurească cu precizie modul sau modurile în care energia vîntului solar se transformă în energia furtunilor magnetice și în alte perturbații ale magnetosferei.

GEOFIZICĂ

Măsurînd „răsuflarea” Terrei...

Ca orice alt corp ceresc, Terra este supusă, se știe, legilor atracției universale. Cei doi aștri mai apropiați, Luna și Soarele, exercită asupra-i atracții care se conjugă sau se opun, dînd naștere marcelor marine. Dar ele provoacă și marea terestre care umflă materia solidă sau viscoasă din care e alcătuită planeta noastră. Desigur, aceste marea terestre nu sînt atît de puternice ca omoloagele lor maritime: maximum 40 de centimetri, iar amplitudinea lor variază după pozițiile relative ale Lunii și Soarelui în raport cu Terra.

Indiferent, însă, de amplitudinea lor, marea terestre pot fi comparate cu mișcările provocate de respirația unei

tehnica

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tel

tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica tehnica

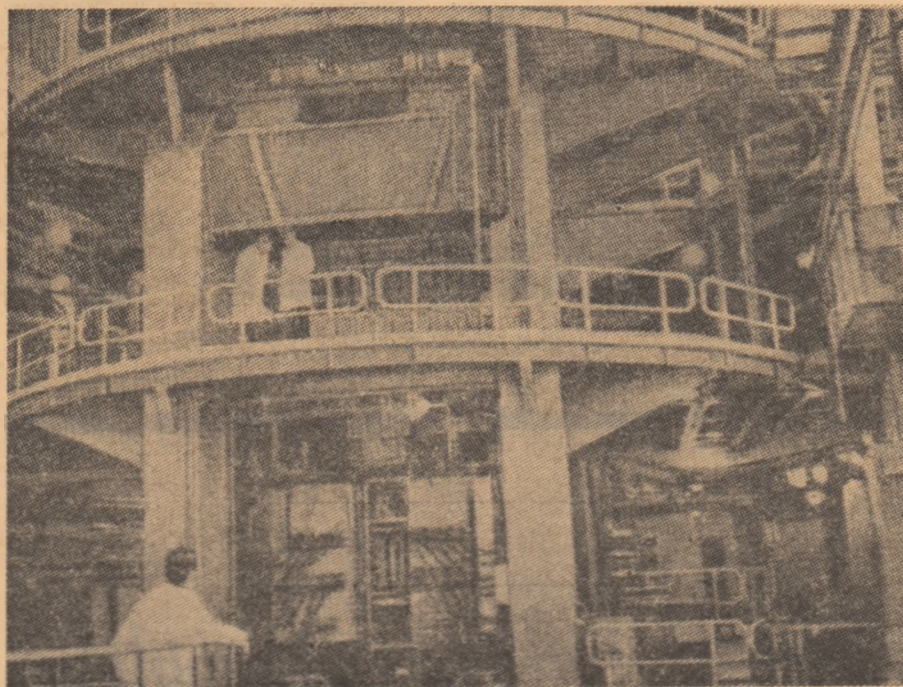
FIZICĂ

„Mirabelle“ vinează particule

O frumoasă legendă spune că omul care a intuit cel dintâi existența atomului, filozoful grec Democrit, se gândea la structura materiei ținând în mină un măr. Mărul poate fi tăiat în două, își spunea filozoful. Apoi din nou în două. Și încă o dată în două. În sfârșit, operația poate fi continuată așa până când diviziunea devine imposibilă și se ajunge la particulele invizibile: atomii. Un fizician a calculat în timpul său liber în

rea oxigenului în el. Infiltrarea în cameră a unei cantități chiar infime de oxigen s-ar solda cu formarea unui gaz detonant, prin urmare și cu explozii. De aceea, după ce a fost utilizat, hidrogenul este evacuat din clădire.

Camera cu bule „Mirabelle“ a fost special creată pentru accelerarea de la Serpuhovo. Acesta poate imprima protonilor o energie de 70 miliarde de electron-volți. Un fascicul de protoni de

Mirabelle

câte părți ar fi putut tăia Democrit „jumătățile“ dacă n-ar fi făcut această operație numai în gând. Și a aflat că dintr-un măr mare ar fi obținut, după 90 de tăieturi, doi așa-zisi atomi.

Astăzi oricine știe că nici cea mai fină lamă n-ar permite divizarea mărului până la obținerea unor particule comparabile cu atomii. Cît despre posibilitatea de a vedea cu ochiul liber cele mai mici particule ale materiei, nici vorbă nu poate fi. Savanții sînt însă tot mai mult preocupați de descoperirea secretelor atomului, de cunoașterea naturii energiei din nucleul acestuia. Acest lucru a devenit posibil, se știe, abia în ultimii ani cînd structura nucleului atomic a început să fie studiată în modernele instalații numite acceleratoare.

Zilele trecute fizica a mai făcut un pas spre cunoașterea naturii materiei. Este vorba de intrarea în funcțiune în Uniunea Sovietică a unei instalații complexe capabilă să facă vizibile urmele unor particule de o mie de miliarde de ori mai mici decît un milimetru. Șaptezeci de specialiști francezi au lucrat, timp de circa doi ani, la Institutul de fizică a energiilor înalte de la Serpuhovo, spre a pregăti, monta și a pune la punct instalația construită la centrul nuclear din apropierea capitalei franceze și a transporta „în bucăți“ pe mare.

„Mirabelle“, cum au numit constructorii francezi instalația, are o greutate de trei mii de tone și o capacitate de 7000 de litri de hidrogen lichid menținut la temperatura de minus 250 de grade Celsius. Instalația mai este numită și camera cu bule, întrucît urma lăsată de particule este numădeci înconjurată de bule de gaz care plutesc în lichidul din cameră. Dar, pentru a fi mai explicit, să recurgem la o comparație. Cînd pe cer trece la înălțime mare un avion supersonic, de pe pămînt nu vedem aparatul, ci numai urma lui, sub forma unei trene alcătuite din picăturile de lichid ce planează în aerul înconjurător. Un fenomen similar se petrece și în camera cu bule.

Dar cum particulele cărora le este imprimată o viteză foarte mare nu lasă urme în gaz, trebuia să li se bareze calea cu o rețea deasă de nuclee atomice. Cînd și drum printre ele, particulele accelerate dezvoltă energie, lăsînd astfel o urmă în jurul căreia încep să fiarbă bulele de gaz. Pe fizicieni li interesează tocmai acest fenomen iar pentru asigurarea rețelei amintite nu există nimic mai potrivit decît hidrogenul lichid, alcătuit din nuclee aproape „goale“. De aceea, spre deosebire de aer unde urma se formează din picături de lichid, în camera cu lichid ea este pusă în evidență de bulele de gaz.

Dar hidrogenul lichid este o substanță capricioasă, ca să nu spunem chiar primejdioasă. În primul rînd se cer multe forțe și timp spre a-l obține extrem de pur, pentru a nu permite pătrunde-

celerat la această energie pătrunde în cameră, unde se ciocnește cu nucleele „imobile“. Scopul pentru care sînt provocate asemenea ciocniri este studierea interacțiunii dintre particule elementare de energii mari și protoni. Experiențele de acest fel vor fi, așa cum prevede programul alcătuit de cele două părți, o continuare firească a experiențelor anterioare cu energii de 30 miliarde electron-volți. Comparația dintre cele două cifre li poartă pe fizicieni cu gîndul la posibilitatea unui uriaș salt calitativ în acest domeniu. Încît ne putem aștepta să fim martorii unor evenimente necunoscute cum afirmă, de altminteri, și fizicienii francezi aflați la Serpuhovo spre a participa la experiențe.

ASTROFIZICĂ

Reuniune
internațională
despre viața
extraterestră

Prin gura faimosului său erou, scriitorul Arthur Conan Doyle a spus într-o zi că, după o singură picătură, se pot stabili fără greș caracteristicile Niagarei. Utilizînd același raționament se poate afirma că dacă viața a apărut pe

o planetă, ea poate exista tot atît de bine și pe alte obiecte cerești.

Interesul pentru această problemă nu este, firește, nou, dar pînă în ultimii ani ea era abordată mai ales în operele de literatură științifico-fantastică. Astăzi, însă, savanții încearcă să se apropie de elucidarea ei într-un mod mult mai concret și anume sub aspectul posibilității stabilirii unor comunicații cu eventuale civilizații extraterestre. Un recent simpozion cu această temă a reunit astfel la Observatorul din Biurakan (R.S.S. Armeană) un mare număr de specialiști sovietici și americani: astrofizicieni, radioastronomi, specialiști în fizică fundamentală, biologi și chiar antropologi, istorici, sociologi și arheologi.

Timp de cîteva zile ei și-au comunicat astfel rezultatele cercetărilor de pînă acum în acest sector încă puțin umblat al științei moderne.

Ei au revelat că telescoapele care funcționează în gama undelor infraroșii pot detecta astăzi sistemele planetare ale Universului. Una din aceste tentative s-a soldat nu demult cu un rezultat neprevăzut: într-adevăr, cu acest prilej s-a descoperit că steaua Barnard, una din stelele cele mai apropiate de Terra din Galaxia noastră, are un sistem planetar alcătuit din cel puțin 2—3 planete.

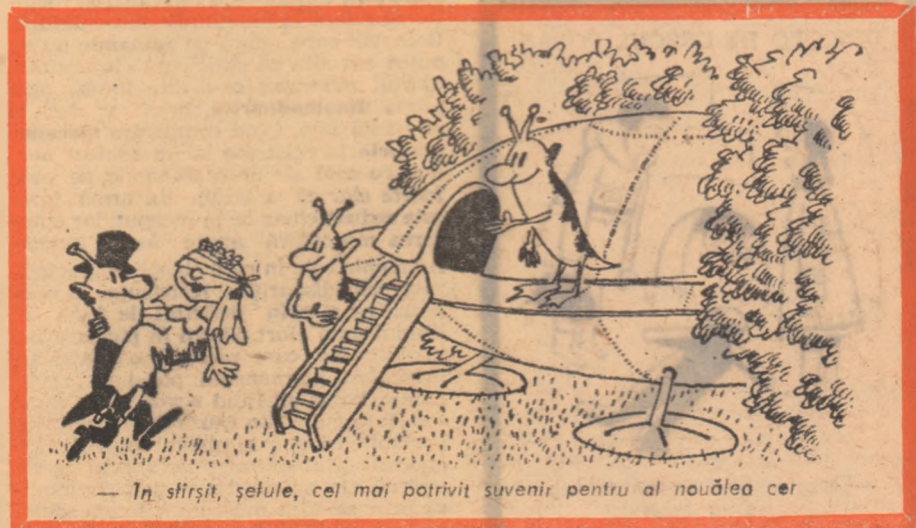
De altfel, încă în deceniul al șaselea specialiștii americani îndreptaseră un radiotelescop asupra a trei mari stele de același tip cu Soarele, dar n-au obținut atunci nici un rezultat notabil. În 1968, specialiștii de la Institutul de radiofizică din Gorki au început să observe obiecte cerești aflate la o depărtare de 100 ani lumină. Grație unor instrumente speciale, ei au observat cîteva stele asemănătoare cu Soarele. Și din nou eșec; nici ei n-au putut descoperi vreun semnal în limita de sensibilitate a aparaturii. Cum s-a subliniat însă în cursul simpozionului de la Biurakan, aceste eșecuri nu înseamnă că savanții sînt neputincioși în cercetările lor. E nevoie însă de telescoape radioelectrice și cu raze infraroșii mai perfecționate și mai puternice, care să permită lărgirea cîmpului de explorare.

Căci savanții nu pierd nădejdea că ar putea stabili contacte cu eventualii „vecini“ extraterestri. Mai mult, participanții la simpozion au luat în considerare și repercușiunile pe care o asemenea legătură le-ar putea avea asupra vieții omului. În jurul acestei chestiuni s-a încins o discuție animată. După părerea prof. Iosif Șklovski, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., dacă contactele omului cu civilizațiile extraterestre ar fi organizate inteligent, ele ar exercita o enormă înfrînire asupra potențialului științific și tehnic al omenirii și o mare însemnătate practică și filozofică.

Comentînd rezultatele simpozionului, acad. Viktor Ambarțumian, directorul și conducătorul științific al laboratorului de astrofizică de la Biurakan, a declarat la rîndu-i:

— Din cînd în cînd, în fața științei se ridică probleme pasionante care pot dobîndi, ulterior, o mare importanță practică. Dar întotdeauna se găsesc și sceptici, cum s-a întimplat și cu prilejul primelor lucrări de energetică nucleară; acum, același lucru se petrece cu existența civilizațiilor extraterestre și cu stabilirea unor contacte cu ele. Putem spune totuși cu toată convingerea că în ultimii ani omul a realizat succese atît de mari în tehnica comunicațiilor, în cibernetică, încît sub raport tehnic a devenit posibilă stabilirea unei legături cu o viață rațională din alte lumi. Bineînțeles, cu condiția ca ea să existe.

Conștienți de complexitatea unei asemenea misiuni, savanții întruniri la Biurakan au fost unanimi în a estima că succesul nu poate fi asigurat însă decît grație unei colaborări internaționale.

— În sfârșit, șelule, cel mai potrivit suvenir pentru al nouălea cer

fințe vii. Încît se poate spune că măsurătorile „respirației“ globului terestru servesc la „ascultarea“ acestuia, întrucît mulțumită lor geofizicienii dobîndesc, prin calcule, informații asupra compoziției și structurilor interne ale Terrei.

Dar cum nimic nu este imobil pe Pămînt și cum, pe deasupra, planeta noastră nu e alcătuită din straturi concentrice omogene, nu există nici un punct fix în raport cu care să fie măsurate umflările periodice care afectează toate punctele de pe glob. De aceea se măsoară deplasările relative ale unui punct de pe Pămînt în raport cu altul. După care trebuie efectuate foarte multe calcule spre a separa diverșii factori ce intervin în marea terestre și a elimina paraziții care—și supraîmpun efectele lor asupra fenomenelor care urmează a fi detectate. În sfârșit, pentru a înțelege și interpreta mecanismul marcelor terestre, se confruntă observațiile făcute într-un mare număr de laboratoare repartizate de-a lungul unor distanțe de cîteva mii de kilometri.

Pe de altă parte, cum fiecare punct de pe o suprafață este definit de coordonatele sale geografice completate cu altitudinea sa, spre a măsura cele trei dimensiuni ale marcelor terestre trebuie precizate deplasările orizontale, în funcție de cele două axe nord-sud și est-vest și deplasările verticale. Pentru acestea din urmă se înregistrează fără încetare valorile gravității, despre care se știe că variază în raport invers cu pătratul razei Pămîntului; așa încît se utilizează gravimetri. Dar se mai face apel și la extensiometri verticali care măsoară cele mai mici diferențe de lungime ale unei verticale. Pentru coordonatele orizontale există pendule orizontale care pot aprecia, de-a lungul fiecăreia din axele nord-sud și est-vest, deplasări unghiulare de 2/100 secundă de arc. În fine, mai există și extensiometri care măsoară pe o distanță orizontală dată variațiile lineare consecutive marcelor terestre.

Aceste măsurători făcute asupra unor valori infime — o alungire de jumătate de micron la o lungime de 30 de metri, o variație a valorii gravității de 200—300 microgali (gal = unitatea de măsură a accelerației provocate de gravitație. Valoarea ei medie este de un centimetru-secundă-secundă. Microgaliul este de un milion de ori mai mic decît galul) — reclamă precauțiuni ușor de înțeles. Ele trebuie efectuate departe de mări sau oceane, ale căror marea supraîncălză periodic și deci deformează scoarța Pămîntului; instrumentele trebuie instalate într-o regiune stabilă, pe un substrat stîncos, ferite de orice schimbare bruscă a temperaturii sau vibrațiilor provocate de vînt. Aceste condiții absolut obligatorii fac ca toate observațiile de mare terestre să fie subterane, adăpostite de cele mai multe ori în galerii de mine. Dar acestea sînt deseori foarte umede, ceea ce deteriorează repede materialul, mai ales cel electronic.

Dar cînd, în 1968, în mina de ghips de la Walferdange, la 6 kilometri nord de orașul Luxemburg, au fost instalate primele patru pendule orizontale rezultatele au întrecut toate așteptările. Și pe bun cuvînt. Luxemburgul se află într-o regiune seismică calmă, la 350 de kilometri de Marea Nordului, laboratorul e instalat la 800 de metri de gura minei, „acoperișul“ lui e alcătuit dintr-un strat de 70—80 metri de marnă, calcar și gresie. Iar ghipsul este un excelent absorbant de umiditate. Așa se face că acum observatorul subteran de geodinamică de la Walferdange-Luxemburg este probabil cel mai bun din lume.

MAROC

Între albul munților și galbenul pustiului

Marocanii își supranumesc țara Maghreb, europenii au botezat-o — Țara roșie; istoricii — statul șecilor, iar poezii — țara primăverii eterne.

Dar primul lucru care te izbește când vizitezi Marocul sînt mai ales contrastele, contraste brutale. Cu acest prilej am înțeles de ce o carte pe care o citisem înainte de călătorie se intitula nici mai mult nici mai puțin decît: „Maroc, țara contrastelor”. Într-adevăr, în aceeași zi poți schia pe pantele înzăpezite din Atlas și, cîteva ore mai tîrziu, poți suferi de o sete cumplită în Sahara; colibe năruite se învecinează cu instituții moderne și hoteluri luxoase, cămilele coexistă cu avioanele cu reacție, iar căruțele milenare cu tractorul. În suk-ul bogat în culori pot fi văzuți saltimbanci, bocitoare de profesie și meșteșugari, ca și acum cîteva secole.

De la Rabat, capitala țării, am plecat spre Casablanca, cel mai mare oraș și

țatea portului său de importanță mondială. Anual aruncă acolo ancora circa 10 000 de nave sub diverse pavilioane, iar traficul trece de 10 milioane de tone de mărfuri. Marocul exportă mari cantități de fosforite, produs care alcătuiește cam 70 la sută din traficul tuturor porturilor din țară. Pentru viitorul apropiat se proiectează dublarea capacității portului Casablanca.

Linii de cale ferată și șosele leagă orașul de principalele centre ale țării, ca și de localități din Algeria și Tunisia. În 1907 încă orașul avea numai 25 000 de locuitori, dar astăzi are 1 500 000. Jumătate din muncitorii marocani lucrează la Casablanca, oraș modern cu edificii mari și frumoase. Orașul este construit aproape în întregime din piatră albă, de unde și numele. Este centrul de afaceri al țării; capitala oficială este însă, cum am mai spus, Rabat, iar centrul religios Fes.

De la Casablanca am plecat la Marra-

Modern și tradițional

„vitrina” țării, care se deosebește mult de celelalte aglomerări urbane africane. Cele două orașe se află la o depărtare de două ore cu mașina pe o excelentă și nespus de pitorească șosea. Uneori, călătorii întilnesc în cale vinzători de apă cărată în burdufuri de piele. Dar aceiași vinzători mai vînd și articole de artizanat, fructe și ciuperci.

Și în timp ce șoseaua șerpuia printre pîncuri de stejari de plută și de măslini, ghidul nostru, Mohammed Ali, ne-a vorbit despre țara lui și despre Casablanca.

Marocul are peste 15 000 000 de locuitori, arabi și berberii. Este țara cu cea mai mare populație din toate statele arabe, exceptînd Egiptul. Berberii reprezintă mai bine de o treime, fiind adevărații băștinași. Sînt înalți, bine clădiți, cu pielea oacheșă. Aproape jumătate din locuitori continuă să vorbească diferite dialecte berbere.

Deși două treimi din populația activă lucrează în agricultură, în Maroc există orașe cu o istorie milenară. E vorba în primul rînd de Tanger, unul din cele mai vechi orașe din lume, întemeiat de fenicieni în secolul II î.e.n.

Casablanca, unde trăiesc circa zece la sută din locuitori, își datorează celebri-

kech unde predomină roșul, căci mai toate casele sînt construite din argilă de această culoare. În împrejurimi există o mare pădure de palmieri: peste 80 000. O altă curiozitate este apoi celebra moscheie de la Kutubiyya, capodoperă a arhitecturii arabe, care smulge admirația prin caracterul ei monumental și frumusețea liniilor. Deși a fost construită acum mai bine de opt secole din ordinul sultanului Yaqub al-Mansur, moscheea — a cărei siluetă se profilează pe cărți poștale ilustrate și pe tot felul de produse, inclusiv cutii de chibrituri, și căreia i s-au consacrat multe și voluminoase studii — pare și acum nouă. Constructorii au vărsat sub fundația turlei 960 butoaie de esență de flori și ierburii, încît și acum se simte în minaret un parfum agreabil. Cum s-a putut conserva atîta timp? Ce flori au fost utilizate? Timp de patruzeci de ani, celebri parfumiери din Paris au încercat să descopere secretul spre a crea parfumurile cele mai rezistente din lume. S-au prelevat mii de eșantioane de sol, dar enigma a rămas nelucidată.

La Fes, capitala religioasă a țării, am ajuns seara tîrziu, cînd noaptea neagră învăluia orașul. Spre deosebire de Rabat și Casablanca, orașe europenizate, vechiul Fes ne-a făcut impresia unei așezări foarte calme, provinciale. Nu se vede nici urmă de neon publicitar, iar de la etajul cinci al hotelului Internațional, cea mai înaltă clădire din oraș, se zăresc doar niște luminițe rare și palide.

Orașul a fost întemeiat în 808 și timp de multe secole a fost centrul vieții intelectuale și religioase a ținutului. În sutele-i de moschei se studiau teo-

logia și dreptul musulman, filozofia, matematica, medicina, muzica. Prietenii marocani ne-au oferit posibilitatea de a vizita Universitatea Qarawiyyin, cu care se mîndresc pe bună dreptate. Căci e cea mai veche universitate din lume, fiind construită cu 370 de ani înaintea celei de la Oxford și cu aproape 400 de ani înaintea Sorbonei. Cele patru facultăți sînt frecventate de circa 4 000 de studenți din diverse țări africane.

Marocul are bogate resurse naturale. Subsolul lui adăpostește minereuri extrem de variate. Dar pe primul loc în economia țării se situează totuși producția de conserve de sardele; pe locul doi, extracția de fosforite, după care urmează extracția de cobalt, exportul de vin, extracția de mangan și în sfîrșit de plumb.

Fosforitele sînt indubitabil cea mai mare bogăție minerală a Marocului, o importanță sursă de devize. Într-adevăr, din cele 12 milioane de tone extrase anual, numai 500 000 de tone sînt consumate în țară; restul este exportat.

V. Molceanov

LUXEMBURG

Realități și paradoxuri

Marele ducat Luxemburg abia dacă poate fi deslușit pe harta Europei occidentale. Locuitorii săi, nu mai mult de 340 000 de oameni, afirmă, din obișnuință, dar și din modestie: „sîntem un popor mic”. Într-adevăr, ducatul este socotit un stat minuscul. Dar dacă te duci la fața locului, constăți totuși că lucrurile nu stau chiar așa.

Poți călători multe ore prin marele ducat, admirîndu-i splendidele peisaje: colinele alternează cu văi, pe înălțimi sînt vechi castele, iar printre arbori se zăresc din cînd în cînd iazuri, lacuri, riulețe. Ca să nu mai vorbesc de pădurile Luxemburgului, care pot stîrni invidia multor țări. De altfel, odinioară, ducatul era chiar supranumit Țara pădurilor. Dar și acum ele acoperă o treime din teritoriu.

De fapt, marele ducat nu se rezumă, cum s-ar putea crede, la un singur oraș: Luxemburg. Evident, capitala, care este în același timp și cel mai mare oraș, are peste 80 000 de locuitori. Dar la 15 km depărtare de el se află al doilea oraș ca mărime: Esch-sur-Alzette, care nu are decît 30 000 de locuitori. În afară de ele mai există apoi vreo zece mici orașe și țîrguri, cu 4 000—5 000 de locuitori. Toate aglomerările urbane sînt legate între ele prin excelente șosele, iar cele două orașe principale sînt unite printr-o autostradă.

Pe de altă parte, cînd te afli pe strada Stalingrad din Esch-sur-Alzette sau vezi monumentele ridicate în memoria luptătorilor din Rezistență, a victimelor nazismului, îți dai seama de contribuția importantă a luxemburghezilor la lupta popoarelor europene împotriva fascismului hitlerist. Într-adevăr, Luxemburgul a fost primul stat din vestul Europei care s-a ridicat în masă împotriva ocupației fasciste. Evenimentul s-a petrecut în august 1942, cînd germanii au introdus serviciul militar obligatoriu. La sunetul sirenei, declanșat de oțelarul Heinrich Adam din Esch, luxemburghezii au declarat grevă generală. Mulți bărbați, între care și Adam, au plătit acest lucru cu viața. Cinstind memoria celor dispăruți, luxemburghezii se mîndresc acum pe bună dreptate cu această pagină plină de eroism din trecutul lor.

Luxemburgul se întinde pe malurile Mosellei. S-ar părea că micul popor al ducatului nici nu-și putea dorii mai mult decît să cultive viața de vie și să vîndă celebrele vinuri de Moselle, care aduc venituri apreciabile. Dar nu, luxemburghezii nu s-au mulțumit cu atît.

Încît oțelul este acum un alt paradox al Luxemburgului. O mică națiune și-a dezvoltat cea mai importantă industrie, aceea a oțelului. Ducatul produce astăzi 5,5 milioane de tone de oțel pe an, cu alte cuvinte 16 tone pe cap de locuitor. La acest indice, Luxemburgul

Monumentul victimelor nazismului din Esch-sur-Alzette

este urmat de Belgia cu 1 330 kg pe cap de locuitor, în timp ce R.F.G. nu produce decît 780 kg, Franța 450 kg și Statele Unite 600 kg de oțel pe cap de locuitor. Cine ar fi crezut acest lucru?

Dar și mai surprinzător este faptul că Luxemburgul nu are huiilă și că rezervele lui de minereuri de fier sînt departe de a-i satisface cerințele.

Administrația consorțiului de fier ARBED m-a invitat să vizitez una din întreprinderile sale. Așa am ajuns la un combinat de oțel din Esch. Am urcat pe platforma cea mai înaltă a fabricii de aglomerare care abia intrase în funcțiune și acolo am înțeles imediat cum se explică pasiunea pentru oțel a luxemburghezilor.

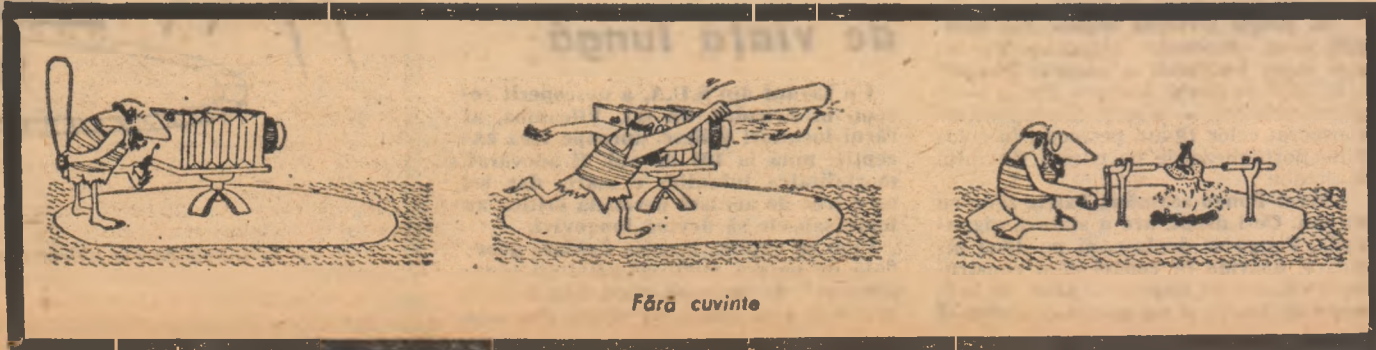
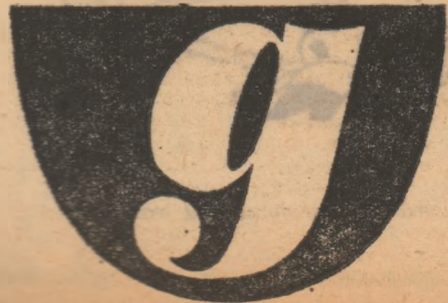
La cîteva kilometri spre sud se înalță un lanț muntos, despărțit de Esch printr-o vale largă. Masivele se află în Franța, mai exact în Lorena, regiune bogată în minereuri de fier, care a constituit mărul discordiei între germani și francezi. De acolo primesc luxemburghezii minereu. În uzinele ARBED, minereul din Lorena se transformă în lingouri sau laminate. Dar oțelul nu rămîne mult timp în Luxemburg, el pleacă direct din uzină spre clienți străini. Într-adevăr, metalul constituie 68 la sută din exporturile ducatului, iar producerea lui ocupă aproape jumătate din populația activă.

Oțelul umple astfel cu generozitate trezoreria țării, dar e departe de a fi singura sursă de venituri. Ca și Elveția, într-o bună zi Luxemburgul a descoperit o nouă sursă de aur. Descoperirea a avut loc în 1929, cînd marele ducat a adoptat legi favorabile activității organizatorilor financiari străini pe teritoriul său. Acum Luxemburgul este țara cu cea mai ridicată concentrare de activități financiare din Comunitatea economică europeană. Mai bine de 2 300 de trusturi de investiții și 40 de bănci și-au stabilit acolo domiciliul. Deși ele plătesc un impozit mai mic decît în alte țări, trezoreria ducatului dobîndește totuși de pe urma lor un venit apreciabil. La care mai trebuie să adăugăm că cheltuielile militare ale marelui ducat sînt aproape nule.

Și iată rezultatele: în timp ce la începutul anului 1970, în R.F.G. erau 215 automobile la mia de locuitori, iar în Franța 231, în Luxemburg cifra respectivă era de 250. Dar și după alte indicii nivelul de viață în marele ducat este mult mai ridicat decît în țările vecine. Cu toate acestea, nimeni nu-i invidiază pe luxemburghezi, despre care se știe că nu se hrănesc cu mană cerească, ci își datorează prosperitatea unei munci îndrîjite.

P. Naumov

• globul
• globul globul
• globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul
• globul globul globul globul

Fără cuvinte

CASA PRIETENIEI ROMÂNŌ-SOVIETICE

Programul manifestărilor in perioada 30 octombrie — 4 noiembrie 1971.

Simbătă 30 octombrie, ora 19: Puncte de vedere privind: „Civilizația tehnică și echilibrul biologic”. Participă: prof. dr. docent Ilie Ardelean, membru corespondent al Academiei R. S. România; prof. dr. docent C. S. Antonescu, prof. dr. ing. Adrian Vasilescu; discuția va fi condusă de prof. dr. Gheorghe Tobă. Urmează filmul documentar „Pulbera riului” și un film artistic.

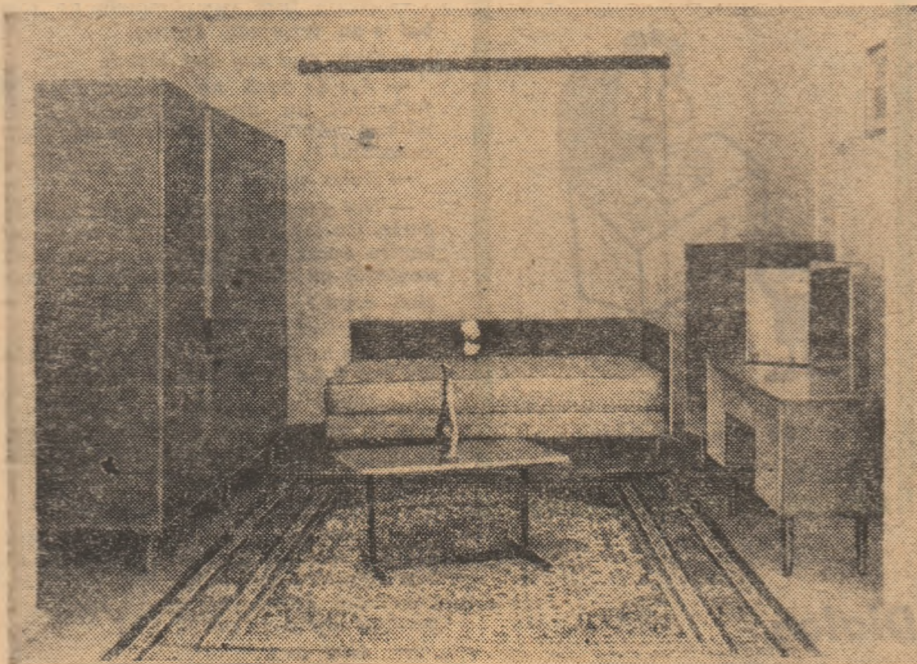
Duminică 31 octombrie, ora 10,30: Manifestare pentru părinți și copii. In dezbatere publică: „Fierbinte transfer de conștiință in dialogul generațiilor”. Participă: conf. univ. dr. Aculin Cazacu, Vasile Popescu, cercetător științific la Institutul de filozofie, Gheorghe Cobelschi, matrișer la Uzinele „Electronica”. Discuția va fi condusă de Costin Buzdugan, secretar general de redacție la ziarul „Știința tineretului”. Urmează filmul documentar „Statornicie” și un film artistic.

Ora 19: Discuție la masa rotundă pe tema: „Omul și muzica — interferențe spirituale”. Participă: prof. univ. George Manoliu, prof. univ. Ionel Geantă, Valentin Teodorian, artist emerit. Interviuul va fi luat de Grigore Constantinescu, critic muzical. Urmează un concert susținut de soliști ai Filarmonicii de Stat „George Enescu” și un film artistic.

Marti 2 noiembrie, ora 19: Simpozion: „Realizări și perspective in cercetarea pedagogică din UR.S.S.”. Vor vorbi: conf. univ. dr. George Văideanu, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, conf. univ. dr. Iulian Nica, prof. Valentina Filipescu, șef de sector la Institutul de științe pedagogice. Urmează filmul documentar „Casa din Klim” și un film artistic.

Miercuri 3 noiembrie, ora 19: Ciclul: „Compendiu: istoria, omul și cultura”: Puncte de vedere privind: „Moștenirea culturală și exigențele contemporaneității”. Vor vorbi: prof. dr. docent I. C. Chițimia, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, prof. univ. dr. Dumitru Micu, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice, prof. univ. Raul Sorban. Urmează filmul documentar „Andreescu” și un film artistic.

Joi 4 noiembrie, ora 19: Simpozion: „Direcții ale dezvoltării științei și tehnicii sovietice in actualul cincinal”. Vor vorbi: prof. dr. docent Radu Voinea, membru corespondent al Academiei, secretar general al Academiei R. S. România, prof. dr. docent Florin Ciorășcu, membru corespondent al Academiei R. S. România, directorul Institutului de fizică, prof. dr. docent Corneliu Perțescu, membru corespondent al Academiei R. S. România. Urmează filmul documentar „Taina se dezleagă” și un film artistic.

PENTRU IUBITORII DE CONFORT
DORMITORUL

PELICAN

REPREZINTĂ SOLUȚIA IDEALĂ!

- 2 dulapuri pentru haine și lenjerie
- Pat cu tapiserie RELAXA pentru 2 persoane
- Comodă
- Măsuță
- Taburet tapitat
- Linie elegantă, modernă, luciu oglindă.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

NADIA — Medias: „Credem că este vorba de un chist dermoid sau de o xantelasmă localizată pe pleoapa superioară. Dacă vă supără, soluția este extirparea chirurgicală sub anestezie locală. In tot cazul nu vă „tratați” singură prin înfepături sau stoarcere, care pot provoca suprainfecții.

CHEK — Sibiu: In hipoplazia uterină schema „clasică” de tratament pentru dezvoltarea armonioasă a organelor genitale și a caracterelor sexuale secundare

prevede administrarea a 5—10 mg Estradiol la 2—3 zile sau 4—5 mg Dietilstilbestrol zilnic, timp de 1—2 ani. Dar cum acțiunea estrogenilor pe cale orală sau in injecții, chiar și in doze mari, este inconstantă și după un timp îndelungat, unii recomandă administrarea intrauterină, efectul injecțiilor intrauterine cu estrogeni fiind mult mai rapid. Tratamentul se începe 3—4 zile după sfârșitul menstruației și constă din 3 injecții la 2 zile cu 5 mg și două injecții in cele două zile de interval câte un 1 mg benzoat de Estradiol. Acest tratament trebuie repetat de 3—4 ori și in general duce la o dezvoltare rapidă a uterului hipoplazic.

„Camembert” —
pe itinerarul
Normandie-Ploiești-
București

In dimineața uneia din zilele acestei săptămâni, Boată Ilie, gestionar la magazinul de prezentare al Departamentului Industriei Alimentare, din cadrul M.A.I.A.S.A., situat in strada Beldiman, („Delta Dunării” — in limbajul mai familiar al bucureștenilor), așeza, in unul din rafturile de prezentare a produselor, o cutie de formă rotundă, pe a cărei etichetă

rioare, este acoperit cu un strat subțire de mușcegal, care in limbaj biologic se numește penicillium candidum. Prima reacție a dv. — evident nu generalizăm — mai ales la cuvintul „mușcegai”, ar putea să fie — precum aceea a unui organism căruia i s-a grefat o inimă străină — de respingere. Cu toate că CAMEMBERT-ul se

puteam citi, scris cu litere mari, cuvintul „CAMEMBERT”.

Probabil că in acel moment faptul n-a constituit un prilej de exclamații din partea cumpărătorilor, noi, însă, l-am înregistrat totuși ca pe un eveniment, așa cum de altfel au considerat și locuitorii localității Camembert, din provincia Normandie, acum mai bine de 200 de ani, cind le-a fost prezentat produsul ce avea să le ducă, prin intermediul numelui, faima in întreaga lume.

Consemnam deci, in acea zi, in marele magazin alimentar din București, evident nu reeditarea, după două secole, a unui gest pe care orice vinzător îl face pentru a-și prezenta marfa, ci indiscutabil un eveniment care vine să împlinească o doleanță mai veche — neîmplinită pînă acum — a cumpărătorilor, cărora, in sfârșit, atunci cind vor întreba: „Aveți brinză Camembert?” li se va putea răspunde: „Desigur”.

Pe lângă efectul scontat, împlinirea dezideratului de care vorbeam, apariția acestui nou sortiment de brinză pe piața internă, similar celui produs in Franța, realizat de întreprinderea de industrializare a laptelui — Ploiești, vine să completeze, cu încă unul, bogata gamă a produselor pe care ni le oferă Centrala Industrializării Laptelui — București.

Pentru francezi, „CAMEMBERT”-ul nu este un aliment prezent doar la ocazii rare; el face parte din desertul, dejunul sau cina zilnică, fiind adesea „stropit” cu un excelent vin roșu, pentru ca gustarea să fie mai apetisantă. (De altfel, se știe că dintre toate brinzeturile, CAMEMBERT-ul are „priza” cea mai mare la francezi).

Produs final al unei rețete de preparație originală (lapte de vacă selecționat și pasteurizat cu rigurozitate), CAMEMBERT-ul realizat la I.I.L.-Ploiești, se remarcă printr-o aromă și o savoare deosebite, nemai-vorbind de calitățile nutritive pe care le posedă, datorită fermenților lactici specifici.

De multe ori „alergia” noastră la nou ne face să primim cu rezervă ineditul. Afirmația îmi este sugerată de un fapt pe care-l consemnez cu titlu informativ spre știința unora dintre cititori. CAMEMBERT-ul, ca și alte sortimente de brinză supe-

poate consuma, evident in funcție de gust, și decojit, majoritatea francezilor îi preferă necojit, cu stratul de mușcegai ce-l îmbracă.

Discutind cu specialiștii francezi despre acest aspect, drept motivare ne-a fost invocat faptul că consumarea acestei brinze, fără a se coji, deci cu stratul de mușcegai pe ea, are asupra organismului „un efect nutritiv mai mare — ne-a declarat tov. ing. Baciuc Ioan, directorul I.I.L.-Ploiești.

Dar cum „gusturile nu se discută”, soluția finală rămîne totuși la alegerea dv. Noi nu ne-am permis decît simpla consemnare a unei opinii.

In iulie anul acesta a demarat producția primelor kilograme de brinză CAMEMBERT. Cind secția va lucra cu întreaga capacitate, se vor produce anual circa 60 de tone.

Cifra, evident față de altele care indică cantitățile celorlalte produse pe care le realizează I.I.L.-Ploiești — de pildă 100 000 litri de lapte prelucrat in 24 de ore la noua unitate intrată recent in funcțiune sau alte cifre de ordinul miilor, referitoare la borcanele cu iaurt concentrat și extra sau la kilogramele de brinză de vaci (grasă și dietetică) ca și la numărul sticlelor de Sana (lapte bătut) ori a cantităților de smîntînă și brinză ambalate la cutii, a numărului de pachete de unt superior de masă, a înghețatei — s-ar putea să nu surprindă astăzi, cind sîntem obișnuiți să citim cifrele cu multe zerouri in coadă. Să nu uităm însă că CAMEMBERT-ul e un produs care de abia din acest an începe să-și facă intrarea pe piață.

Sîntem însă convinși că atunci cind întregul public consumator se va convinge de calitățile acestui sortiment de brinză și nu va mai concepe să-i lipsească in vreo zi din alimentație, el devenind tot atît de solicitat ca și celelalte sorturi de brinză realizate la I.I.L.-Ploiești: cașcavalul „Dobrogea” și „Dalia”, pențeleul de oaie și de vacă, telemeaua — întreprinderea din Ploiești își va dubla capacitățile, apelînd la toate resursele pentru a satisface, in cele mai bune condiții, consumatorii.

Deocamdată, la noi, CAMEMBERT-ul este la începutul drumului. Noi i-l urăm lung și bun.

Emil Ciulei

Fotografii se amuză

Aliniere la stînga!

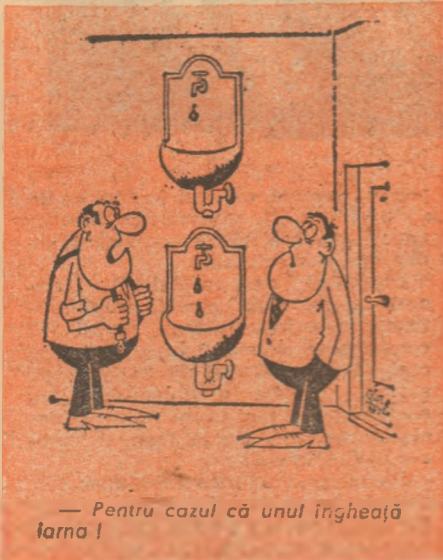
Foto: M. Baranauskas

Un bloc ca oricare altul

Din amintirile unui diriginte de şantier

Se spune că chirurgii se ferec să-şi opereze rudele. Nu sînt chirurg, însă m-am convins pe pielea mea că au perfectă dreptate.

Dar să vă spun mai bine ce-am pătit. Am construit un bloc-turn cu douăsprezece etaje. Un bloc pe cîste, cu toate cele trebuitoare confortului. Şi unde mai pui că l-am construit conştiincios, de jos pînă sus, cu toate etajele la locul lor. Nici un etaj în minus, nici o scară în plus. Drept care am telefonat la trust: — Sîntem gata, aşteptăm comisia, l-am informat pe preşedinte.

— Pentru cazul că unul îngheaţă larna!

— Perfect. Ca răsplată, o veste bună şi pentru d-ta: m-am sfătuit cu tovarăşii de aici şi am hotărît să-ţi dăm şi d-tale o locuinţă.

— Mulţumesc, dragi tovarăşi! Dar ce locuinţă? m-am interesat pentru orice eventualitate

— Un apartament în blocul turn. Două camere la parter...

— La parter sînt mai multe apartamente. Pe care mi-l daţi?

— Numărul 7. Felicitările noastre!

Am pus receptorul jos şi am dat fuga într-un suflet la numărul 7. Un apartament ca oricare altul. Pereţii, podeaua, tavanul erau la locul lor. Uşile, însă, nici pomeneală să se închidă, iar sub calorifer se formase o mică băltoacă care făgăduia să devină mai mare. Cu alte cuvinte, un excelent apartament pentru schimb de locuinţă.

L-am chemat deci pe şeful de brigadă. — Ce înseamnă asta? l-am întrebat arătînd spre uşi, ferestre, băltoacă etc.

Şeful de brigadă a privit nedumerit în jur. Dar nu eram decît eu.

— De cînd lucrezi în meserie? am răcnit la el. Nu ştii că nu tapetul trebuie zugrăvit, ci tavanul?

— A asta-i tot? Credeam că aveţi să-mi spuneţi ceva important.

— Ceva important, zici? Dar că plăcile de faianţă s-au şi dezlipit, nici asta nu-i important?

— Dacă le ciocăniţi, cum să nu se dezlipescă? Şi cui nu i-o plăcea, să cheme un meşter şi le drege cît ai bate din palme.

— Nu zău, şi să-i mai dea şi meşterului ceva! Uită că aici o să stea un om al muncii ca tine sau ca mine. Crezi că n-are ce să facă cu banii?

Pe scurt, curînd în viitorul meu apartament s-a înfiinţat în păr toată echipa: zugravi, instalatori, lăcătuşi etc. Situaţia a fost remediată acceptabil. Adică pereţii au fost îmbrăcaţi în tapet importat din Finlanda, baia făcîndu-se cu faianţă rose-bonbon, uşile lăcuite. Nici un defect, nici o fisură. În plus, totul strălucea.

Cînd mi-era lumea mai dragă, hop un telefon de la trust:

— Chiar acum a plecat de la noi un invalid de război, mi-a spus secretarul. Ne-a rugat să-i repartizăm un apartament la parter. Încît ne-am gîndit să-i dăm locuinţa d-tale, iar d-ta s-o iei pe a lui, de la etajul III. Sînt absolut la fel. „La fel, pe dracu!” am gîndit în sinea mea. La drept vorbind, mă durea inima să cedez frumuseţe de apartament, dar, oricît, era vorba de un invalid.

M-am repezit dar într-un suflet la etajul III. Dumnezeule, ce mi-au văzut ochii! Trec peste starea tavanului şi a parchetului. D-r chiuveta! La un metru şi jumătate de podea. Aproape la acelaşi nivel cu instalaţia sanitară. L-am chemat din nou pe şeful de brigadă.

— Ce păzeşti aici, tovarăşe? Crezi că oamenii au să se caţere pe scară?

— Să se caţere, de ce nu? Luptăm împotriva obezităţii!

— Lasă-te de goange! Nu te gîndeşti că aici ar putea locui un invalid?

— Uitaţi ce e, tovarăşe şef, dacă aveţi ceva cu mine spuneţi-mi de la obraz! Ce tot îmi căutaţi nod în papură?

Am fost deci nevoit să chem din nou toată echipa. Băieţii au fost de treabă şi mi-au instalat o cadă albastră ca azurul cerului, iar bucătăria şi vestibulul mi le-au căptuşit cu plăci de ceramică importate din Iugoslavia. Într-un cuvînt, au adus apartamentul la cel mai înalt nivel tehnic şi decorativ. Dar din nou m-a sunat trustul:

— Te-ai cam pripit să-ţi alegi locuinţa, tovarăşe, mi-a spus de data asta vicepreşedintele. Ne-am gîndit că ar fi mai bine s-o dăm unei mame cu trei copii, pentru că amîndouă camerele sînt orientate spre sud. Iar d-tale îţi repartizăm un apartament identic, dar la etajul VI.

— Vă bateţi joc de mine? am izbucnit furios.

— De ce? La etajul VI e chiar mai bine, aer curat, linişte. Sau poate că nu te-ai îngrijit de buna funcţionare a liftului?

De îngrijit mă îngrijisem, liftul mergea strună de la parter la etajul XII şi înapoi, dar nu oprea la toate etajele. Şi nici la etajul VI. Dar puteam să zic ceva? De cinci ani aşteptam să primesc casă.

— Şi apoi, a continuat vicepreşedintele, toate apartamentele sînt la fel, încît n-ai de ce să te superi.

„Ehei, dacă ai şti cum sînt!” mi-am zis în sinea mea şi am alergat într-un suflet la etajul VI. Acolo, un tablou contraindicat celor cu nervii slabi. Mai ales în ce priveşte parchetul şi pereţii.

— Asta-i parchet sau munţii Himalaia? l-am întrebat pe şeful de brigadă. — Cu timpul se mai tasează...

— N-ai conştiinţă! Poate că în apartamentul ăsta va locui o mamă cu trei copii, care fac primii lor paşi în viaţă. Cum au să-i facă pe un parchet ca ăsta?

Şeful de brigadă s-a supărat de-a binelea:

— Îmi dau demisia şi basta! Am lucrat cu mulţi şefi de şantier, dar d-ta eşti o fiară!

Evident, parchetul a fost schimbat. De data asta însă băieţii m-au privit chiorîş.

— Se poate, Mitrici, să ne faci una ca asta? mi-a spus unul. Tot trustul ride de noi. Alte colective au dat în primire al treilea bloc, şi noi ne mai moşmondim cu ăsta.

N-am mai răspuns la telefon. Mi-era teamă că iar au să-mi schimbe locuinţa. Iar băieţii mei n-ar mai fi mişcat un deget nici măcar să astupe o gaură, dar mi-te să schimbe conductele de apă! Tovarăşii de la trust s-au deplasat însă ei înşişi pe şantier.

— A fost la noi un tovarăş, profesor universitar, cu merite mari în ştiinţă, m-a luat pe de departe preşedintele. I-am dat locuinţa d-tale, iar pentru d-ta am rezervat un apartament la etajul VIII.

— Ce ???!! M-am săturat! Nu-mi trebuie nici o locuinţă! Am stat douăzeci de ani împreună cu soacră-mea, am să stau şi de acum înainte! Ce, vrei să mă cotoagească şeful de brigadă şi băieţii lui?

... Încît a gîndit bine cine a gîndit că chirurgii nu trebuie să-şi opereze rudele.

A. Kurleandski, A. Hait

De la egal la egal

Dialog

— Cum se mai simte soţta dv.?

— Gog.

— Parcă suferea de ceva? Dumneavoastră mi-aţi povestit, nu?

— Ang ung.

— Eu am spus şi nu o dată: cine nu se îmbolnăveşte, măcar din cînd în cînd, nu e perfect sănătos. Dar băiatul invaţă bine?

— Ang. Ang ong ong.

— Pe mine mă cam îngrijorează fata. Nu prea merge cum trebuie la matematică. Am rugat un student de la facultatea de matematică să vină s-o me-

— Nu-i lină pură!
Desen de F. Kuvif

• umor •
umor umor u
umor umor umor
umor umor umor umor
ior umor umor umor u
umor umor umor umor
nor umor umor umor . um
r umor umor umor umor
mor umor umor umor . umc

điteze. Băiatul dv. se descurcă mai bine după meditaţiile de anul trecut?

— Ong ong, oing!

— Ei, ce să-i faci, timpul le rezolvă pe toate! Dar ce părere aveţi despre meciul de fotbal?

— Ung ang ang.

— Am pus pariu că echipa din Leipzig o să învingă, dar socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din tirg, așa că... de fapt, și dv. ați susținut același lucru, dar Riza... a câștigat pariul: Nu-i așa?

— Gog.

— Acum însă campionatele de fotbal s-au terminat. Poftim.

— Ong. Ang ang ang, kokok.

— Așa-i, dacă ne gîndim bine și fotbalistii au drept la concediu de odihnă. Apropo, dv. unde v-ați făcut concediul?

— Koko ugug.

— Noi am vrea să plecăm tot în Bulgaria. Cu mașina. De fapt eu aș fi fost pentru avion, dar soția nu și nu, vrea neapărat cu automobilul! Dv. ce mașină aveți?

— Ghekok.

— A a !... Ați văzut Bulgaria? Unde ați fost? La mare sau la munte?

— Ghing oko oko.

— Și noi am fost prin multe orase. A fost frumos! Dv. ce v-a plăcut mai mult?

— Ang. Ong ang ung ang.

— Exact, aveți perfectă dreptate! Am rămas încîntat de restaurantele lor! Sînt extraordinare! Dar, mai ales, circumiocara Auerbach; ultima oară am ascultat acolo „Faust”. Dv.?

— Gog gog.

— Ah, prima parte a fost încîntătoare! Da, mai ales prima parte! Mă refer la prima parte a primei părți. Dar și bodega Auerbach — n-am s-o uit niciodată. Tot acolo am găsit cum îi... spune.

— Ong ing?

— Of, ce lapsus?! Ei, oricum a fost nemişcat! Așa — a! Gata! Acum clătiți-vă gura! Vinerea viitoare vă pun ultima plombă și apoi totul o să fie în ordine. La revedere, tovarăşe Steve.

— La revedere, domnule doctor.

(Din „Literaturnaia gazeta“)